

Kazakhstan youth magazine

UNIQUUM^{SU}

№14 (60)
МАРТ-АПРЕЛЬ

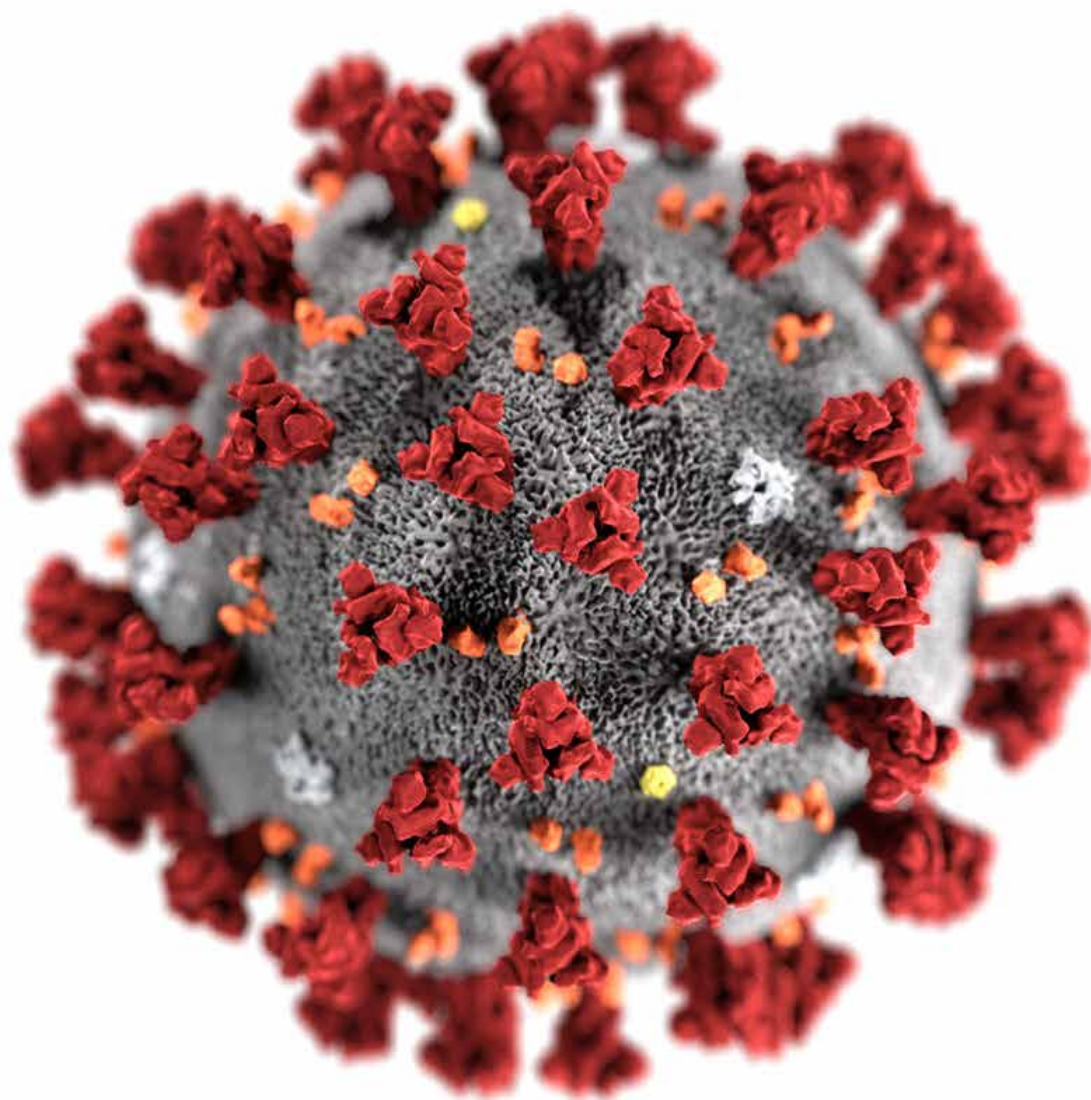
46

Нургалиева

Айганым

**ВОЛОНТЕРСТВО –
ЭТО ЗОВ ДУШИ**

**СИДЯ ДОМА, МЫ СМОЖЕМ
ПРЕРВАТЬ ЦЕПОЧКУ
РАСПРОСТРАНЕНИЯ ВИРУСА!**

SU NATION

8 «СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ – 2020» АТТЫ ДӘСТҮРЛІ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯ ҚАЛАЙ ӨТТІ?

10 DIGITAL БОЛАШАҚҚА ҚАРАЙ:
«OXYGEN» ТОБЫМЕН СҰХБАТ

14 ЭМОЦИОНАЛЬДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ДЕГЕНІМІЗ НЕ?

18 ДЕНЬ БЛАГОДАРНОСТИ

26 РАВНЕНИЕ НА АКАДЕМИКА САТПАЕВА

28 НАПУТСТВИЕ МОЛОДЫМ ГЕОЛОГАМ

ЭССЕ

30 ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ – АЗАМАТ ЖӘНЕ ПАТРИОТ

32 Қ.И.СӘТБАЕВ – ТІЛ ЖАНАШЫРЫ, ӘДІСКЕР-ҰСТАЗ

LISTEN UP

34 ЮВАЛЬ НОЙ ХАРАРИ
2050 ЖЫЛЫ ӘЛЕМ ҚАЛАЙ ӨЗГЕРЕДІ?

ALL EYES ON ME

41 ВОЛОНТЕРСТВО – ЭТО ЗОВ ДУШИ

SU SPORT

48 ОНИ ДРУГА СНАЧАЛА ПУГАЛИ ДРУГА

REAL TALK

50 Я ШАЛЯПИН

56 ЭКОСАНА: ТРЕНД ПЕ, ӘЛДЕ ШЫНАЙЫ ӨЗГЕРІС ПЕ?

60 POLLUTION AIR

63 QUOTES TO INSPIRE YOUR LIFE JOBS'
HERE ARE 15 STEVE JOBS' QUOTES TO INSPIRE YOU

НАД НОМЕРОМ РАБОТАЛИ:

Журналист
Мерей КОСЫН

Редактор казахского языка
Айман СУЛЕЙМЕНОВА

Редактор русского языка
Ляззат СЕРАЛИНА

Дизайн и верстка
Берик СУХАНОВ

Фотографы:
Елена ПАПЭ, Дамир ТАИРОВ

Печатное издание **UNIQUM** зарегистрировано в Министерстве культуры
и информации Республики Казахстан.

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания №17030-Ж от 10.04.2018 г.

Дата и номер первичной постановки на учет №13494-Ж, 02.04.2013 г.

Выпуск №14 (60) март - апрель 2020 г.

Отпечатано в типографии НАО «КазННТУ им. К.И.Сатпаева».

Тираж 1200 экз. Распространяется бесплатно.

Адрес редакции: Республика Казахстан, г.Алматы, ул. Сатпаева, 22,
ГУК, каб. №616, тел: (727) 292 43 06

KAZAKHSTAN YOUTH MAGAZINE

UNIQUM

ҚҰРМЕТТІ ДОСТАР!

Шабыт алғыларыңыз келе ме? Шарқ ұрып, өзіңіздің мүмкіндіктеріңізді іздеудесіз бе? Қиялыңыз қанат қағып, ғарышта жүр ме? Онда сіз дәл біздің қатардансыз. Ия, дәл сіз – біздің кейіпкер, біздің студентсіз!

Журналымыздың кезекті көктемгі санында біз сіздермен бірге әдеттегідей айналамыздағы өзгерістер мен жаңалықтарға толы әлемге ақпараттық саяхат жасағалы отырмыз. Сүйікті журналдың бұл санында сіздер тағы да жаңа есімдермен таныс боласыздар – олар алыста емес, сіздің қасыңызда. Олар сіз ашқан есікті ашып, сіз отырған аудиторияда болған сіз сияқты студенттер. Олардың айтары бар, ал сіз тындап көріңіз. Мүмкін, біздің келесі кейіпкеріміз дәл сіз боларсыз. Біздің мақсат – толқыннан толқын тудыратын ойлар мен әрекеттерге жетелеу арқылы өз оқырмандарымыз, яғни сіздермен бірге университетімізде creative community space құру. Сонымен қатар бұл санда сізді болашақ туралы болжамдар мен бүгінгі күннің ең сәнді тақырыптары және тамаша ғылыми жаңалықтар күтеді. Әрі журналымыздың тек қана өнерге арналатын соңғы беттері сіздерді шынайы шығармашылық әлемге жетелей аларына әбден сенімдіміз.

Марстың алғашқы тұрғындарының бірі болуға шақырған «Mars one» жобасы есіңізде ме? Осы аңызға айналған жобаға қатысуға әлемнің түкпір-түкпірінен 200 000-нан астам волонтерлерден өтініш келіп түсуі – шындығында, адам баласының жаңа әлемді ашуға, айналасы үшін игі істерді жасауға ниеті мен құлшынысының ерекше екенін көрсеткен еді. Елімізде биылғы жылдың «Волонтерлер жылы» деп жариялануы – біздің әрқайсымыздың алдымыздағы үлкен сынақ пен жауапкершілік. Себебі қоғамға пайдалы болу – бұл тек міндеттемелерді орындаудан ғана тұрмайды, ол әрбір қоғам мүшесінің өзі көргісі келетін жақсылықтарды ерікті түрде жасауы болып табылады. Сондықтан сіз де ерікті үлес қосшы болуға тырысып көріңіз!

Өкінішке орай, елімізде орын алып жатқан төтенше жағдайларға байланысты осы қоғамның бір бөлшегі ретінде сіздің де өз денсаулығыңызға ерекше жауапкершілікпен қарауыңыз бәріміз үшін маңызды екенін айтқымыз келеді. Позитивті болыңыз және бізбен бірге өз кеңістігіңізді құрыңыз!

Академику Досмухамеду Кшибекову в этом году 95 лет, из них 56 лет он безупречно трудился в нашем Университете. Мы публикуем доброжелательное письмо Министерства образования и науки РК, посланное в его адрес.

010000, город Астана, «Дом Министерства»
тел.: (7172) 74-24-28, факс: (7172) 74-24-16

Алматы қаласы, Жандосов көшесі,
164-үй, 27-пәтердің тұрғыны
Д. Кішібековке

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
білім саласына қосып отырған үлесіңіз үшін Сізге ризашылығын білдіреді.

Ұлтымыздың тарихына, әдебиетіне, мәдениетіне, өсіп-өркендеу жолына қатысты мыңдаған дерек көздерін, алуан түрлі басылымдарды, ой-пікірлерді саралап, Өзіңіздің өмірден түйген пайымдарыңызды ұштастыра отырып, маңызды еңбектер жаздыңыз.

Алдағы уақытта, деніңізге саулық және шуақты күндер тілейміз!

Вице-министр

Paula

М. Дәуленов

Орын: А. Хажиметова
тел. 74-23-52

014533

МЕРЕЙ КОСЫН

«Сәтбаев оқулары – 2020» атты дәстүрлі халықаралық ғылыми конференция қалай өтті?

сайын 12 сәуір күні елімізде Қазақстан Республикасы Ғылым қызметкерлерінің күні аталып өтеді. Бұл мереке көрнекті қазақ геолог-ғалымы Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың туған күні құрметіне

бекітілген болатын. Сонымен қатар Сәтбаев университетінде дәл осы күні жыл сайын дәстүрге айналған «Сәтбаев оқулары» атты халықаралық ғылыми конференция өткізіліп келеді. Биылғы жылы да елімізде орнаған төтенше жағдайға қарамастан, бұл іс-шара өз жалғасын тапты. Ерекшелігі сол – биылғы конференция әдеттегідей университет аудиториясында емес, онлайн түрде өткізілді. «Сәтбаев оқулары-2020» конференциясына қатысуға барлығы 396 ғылыми баяндама өтініші келіп түскен болатын, оның ішінде 176 баяндама онлайн басқосуда оқылып, талқыланды.

Конференцияның негізгі мақсаты – ғылым мен білім сапасын арттыруға бағыт алып отырған мемлекеттік бағдарламалардың жүзеге асуын қамтамасыз ету және еліміздің ғылым саласындағы мамандар үшін интеллектуальдық орта қалыптастыру болып табылады. Конференция барысында ғылым мен өндірістік және білім беру салаларында зерттеу жұмыстарын жүргізіп жүрген мамандар өз тәжірибелерімен бөлісті.

«Сәтбаев оқулары-2020» ғылыми конференциясы тақырыбы бойынша әртүрлі секцияларға бөлініп, соның ішінде негізгі 8 ғылыми бағыт аясында баяндамалар ұсынылды. Олар:

1. Геология, геофизика, мұнай-газ және тау-кен ісі;
2. Металлургия және өнеркәсіптік инженерия;
3. Сәулет және құрылыс;
4. Өнеркәсіптік автоматтандыру және цифрландыру;
5. Кибернетика және ақпараттық технологиялар;
6. Химиялық және биологиялық технологиялар;
7. Жобаларды басқару;
8. Базалық пәндер.

Онлайн конференцияда аталған салалар бойынша бүгінгі күннің өзекті мәселелері көтеріліп, ғылым мен білім жүйесінде техниканың жаңа мүмкіндіктерін пайдалана отырып жасалынуға болатын жобалар төңірегінде ұсыныстар айтылды және берілген уақыт ішінде осы ұсыныстар бойынша талқылау жүргізілді. Сонымен қатар гуманитарлық ғылымдар кафедралары да конференцияға белсенді түрде қатысып, зерттеп жатқан тақырыптарының өзектілігімен бөлісті. «Инновациялық білім беру технологиясы – подкаст», «Телевизияның қоғамда әлеуметтік ахуал қалыптастырудағы қызметі», «Қазақ тілін өз бетінше үйренудің өзекті мәселелері», «Ұлттық құндылық – тәрбие бастауы», «Қазақ тіліндегі жаңа сөздер мен қолданыстардың зерттелуі жайында» сияқты заманауи мәселелерге арналған баяндамалар оқылды.

Жиырманшы рет өтіп отырған «Сәтбаев оқулары» өзінің қызметін қашықтықтан жүргізгеніне қарамастан, университет ғалымдары, профессорлық-оқытушылар құрамы мен докторанттар, магистранттар және студенттердің белсенді атсалысуының арқасында биылғы жылғы конференция да жоғары деңгейде өтті.

OXYGEN

МЕРЕЙ ҚОСЫН

Digital болашаққа қарай: «OXYGEN» тобымен сұхбат

2019 жылы 24 қыркүйекте Нұр-Сұлтан қаласындағы Конгресс-орталықта өткен «Жастар және уақыт шақыруы» XI жастар форумы аясында ұйымдастырушылар Қазақстан студенттері мен магистранттары үшін Student Digital Fest байқауын өткізген болатын. «StudentDigitalFest» байқауының мақсаты – мұнай-газ және энергетика салаларын цифрландыру саласында технологиялық шешімдерді әзірлеу бойынша жастардың инновациялық жобаларын қолдау. Байқау қауымдастықтың мұнай-газ және энергетика салаларының компанияларына адами капиталды дамыту мен жетілдіруде жәрдемдесу жөніндегі міндеттерін жүзеге асыру мақсатында ұйымдастырылды және өткізілді. Осы байқауда біздің университеттен қатысқан OXYGEN командасы жеңімпаз атанған болатын. Қ. Тұрысов атындағы Геология, мұнай және тау-кен ісі институтының 4-курс студенттері осы команданың мүшелері Ерназар Саменов және Айжан Умербаевамен осы байқауға қатысқан жобалары туралы сұхбат құрған едік.

«OXYGEN»

**командасының мүшесі –
Ерназар Саменов:**

Сіздер жақында Нұр-Сұлтан қаласында өткен «StudentDigitalFest» байқауына қатысып, жүлделі оралдыңыздар, алдымен осы байқау туралы айтып өтсеңіз.

Бұл «KAZENERGY» ассоциациясы мен «Karachaganak Petroleum Operating» компаниясының бірігіп жасаған «пилотный» жобасы, яғни биыл алғаш рет өтіп отыр. «Kazenergy» ассоциациясы бұрын төрт жыл бойы «Student Energy Challenge» байқауын ұйымдастырып келді. Ол жобаларға да «Шелл» мұнай-газ компаниясы демеу болған болатын. Бұрынғы байқауларда студенттер жай ғана өздерінің идеяларын ұсынатын, ал бұл жолғы байқауда белгілі бір берілген тапсырмалар орындалды.

Сіздер бұл байқауға қатысуға мүмкіндікті қалай алдыңыздар, қалай іріктеу болды, біздің университеттен сіздерден басқа командалар қатысты ма?

Ия болды, бізден басқа үш команда қатысты. Негізінен барлығы мұнай-газ саласында оқып жатқан студенттер. Себебі талап пен тапсырма солай болды, яғни мұнай-газ саласындағы қазіргі мәселелерге байланысты. Мысалы, онда негізгі үш тапсырма болды: калькулятор құру, транспортиациядағы тіркелген дерекерді цифровизациялау және Data science. Біз осы үш тапсырманың ішінде өз мамандығымызға сәйкес калькулятор құру бойынша байқауға қатыстық.

Команда қалай құрылды?

Біз бұл команданы жоғарыда атап өткен 2018 жылғы «Student Energy Challenge» байқауына байланысты ұйымдастырып құрған болатынбыз. Сол кезде келесі жылы осындай жобаның болатындығын хабарлады, біз содан кейін осы командамен келесі жылғы байқауға қатысуды шештік.

Сонда бұл байқауға сіздер алдын ала жобаларыңызды жіберіп, сол арқылы іріктеу болды ма, әлде сол байқау кезінде белгілі бір уақыт аралығында дайындап шығу керек пе еді, жалпы байқау сатылары қалай өтті?

Бұл байқауға қатысуға өтініштерді қабылдау өткен жылдың қазан айында басталды. Желтоқсанға дейін жобаның құжаттарын толық жіберуіміз керек болды және онда белгілі бір секциялар болады. Соларға жауап беру керек. Экономика, техникалық жағынан пайдасын және кемшіліктерін көрсетуміз қажет, яғни жобаның тезисын дайындап, дедлайнға дейін жіберуге міндетті болдық. Осы өтініштер ішінен тек тоғыз команда өтетіні айтылған. Ең басында өтініш бергендер саны алпысқа дейін жетті. Сөйтіп, желтоқсандағы дедлайн біткенде, он алты команда ғана қалдық. Көп топтардың құжаттары дұрыс болмаған болуы мүмкін немесе стандарттарға сай емес, не уақытында жіберілмеген болуы керек. Сөйтіп келесі кезеңге біз он алты команда қалдық. Ұйымдастырушылар осы он алты команданы толық алуды шешті. Бірақ соңында тоғыз команда ғана қалуы керек. Келесі кезеңде біз ұсынған жобаларымызды қазылар алдында қорғауымыз қажет болды, сөйтіп бізді Нұр-Сұлтан қаласына шақыртты. Жаңағы үш секция бойынша группалар әртүрлі болды, біреулеріне көп қатысып жатса, кейбіреулеріне қатысқандар аз болды.

Қорғап шыққан жобаларыңыз туралы кеңірек айтсаңыз. Не тақырып, не мәселе көтердіңіздер?

Біз калькулятор құру бойынша жоба ұсындық. Бізге басында жалпы стандарт берілді. Біз экспорт бойынша калькулятор жасап шықтық, содан соң оны вебсайтқа жүктедік. Оны кейін белгілі бір компаниялар сатып ала алады. Тіпті бұл студенттер мен ғалымдарға да қажет дүние. Біздің басымдылығымыз – калькулятордың қалай жасалғанын және оның вебсайтта қалай жұмыс істейтіндігін презентация барысында аудиторияға көрсете алғандығымыз деп ойлаймын. Себебі басқа

қатысушылар негізінен теориялық тұрғыдан ғана видео, фото арқылы идеясын таныстырды. Біз әділ қазылар алдында вебсайтқа онлайн түрде кіріп, деректерді жазып, калькуляторды қалай қосуды сол жерде тікелей көрсеттік.

Сіздер осы байқаудың жеңімпаздары ретінде «Karachaganak Petroleum Operating» компаниясында төленетін еңбек тәжірибесінен өтуге жолдама алдыңыздар. Бұл, меніңше, сіздер үшін өте үлкен мүмкіндік. Бұған команданың барлығы қатыса ала ма?

Ия, барлығымыз үш айдан алты айға дейінгі уақыт аралығында бұл компанияда жұмыс тәжірибесінен өте аламыз. Өзіңіз білетіндей, бұл компания Қазақстандағы осы сала бойынша үш негізгі кәсіпорындардың бірі болып табылады. Сондықтан да бұл біз үшін өте үлкен мүмкіндік деп ойлаймын.

«OXYGEN»

**командасының мүшесі –
Айжан Умербаева:**

Сіздердің мамандық бойынша оқып жатқан студент қыздар көп пе?

Ия, біздің қазіргі тобымыздың жартысы қыздар. Жалпы, бұл мамандық бойынша қарасаңыз, қыздар өте аз. Мысалы, орыс тобында бізде жиырма үш студенттің тек үшеуі ғана қыздар болды. Себебі қыздар мұндай техникалық мамандықтарды көп таңдай бермейді ғой.

Сіздер бұл мамандықты бітірген соң, қандай жерлерде жұмыс істей аласыздар?

Біз мұнай-газ кәсібіне қатысты барлық салаларда жұмыс істей аламыз. Әкімшілік жұмыстардан бастап, механик, инженер болуға дейін. Бізде шағын салаларға арналған шектеулі мамандықтар жоқ, себебі біздің

салада кейбір мамандықтар тіпті белгілі бір уақыттан кейін жоғалып кетуі де мүмкін. Сондықтан бізге кеңінен, тереңірек оқыту және осы сала бойынша барлық істерді қамту қарастырылған. Тіпті бізге осы сала бойынша алдағы уақытта аса қажеттілікке ие болатын мамандықтарды да қосып жатыр. Яғни, біздің курс өз бітіруші түлектерінің саласында жан-жақты және барынша жұмыспен қамтылатындығын қалайды.

Бұл байқауға қатысу мүмкіндігі сізде қалай болды?

Біздің команда бұл байқаудан ертерек уақытта құрылды. Бұл байқауға қатысудағы біздің мақсат жеңімпаз болуда емес, ең бастысы – осы байқаудың өзіне қатысып, тәжірибе жинау маңыздырақ болды. Бірақ, әрине, осындай нәтижеге қол жеткізгенімізге өте қуаншытымыз. Маған осы байқауға қатысуға ең басында басқа бір команда өздеріне мүше болуға ұсыныс жасаған еді. Мен олардан бас тарттым. Себебі олар өз жобаларын әлдеқашан жасап, дайындап қойған болатын. Ал мен жоба дайындаудың басынан аяғына дейін қасында болып, процесті өзім көргім келді. Сондықтан осы қазіргі команданың құрамында болдым және біз бәріміз бұл жобаның идеясы мен барлық жұмыстарын бірге жасап шықтық. Маған осы бірге дайындалған жұмыстың өзі маңызды болды. Яғни, мен идеяның басталуынан соңындағы осы жобаны ұсынғанға дейінгі уақытта бірге жұмыс жасадым.

Енді әрі қарай бұл жобаның тағдыры не болмақ, бұны қалай жүзеге асырасыздар?

Біз қазір тәжірибеден өтуге жолдама алдық. Сол мүмкіндікті пайдаланып, ол жақта біз осы жұмысымызды әрі қарай жүзеге асыруға талпынып көреміз деп отырмыз.

Сіздіңше, мұнай-газ саласы бойынша Қазақстанда қандай өткір мәселелер бар деп ойлайсыз немесе сұрақты былай қойсақ: осы сала мен осы салаға кадр даярлайтын оқу жүйесі арасында тығыз байланыс бар деп есептейсіз бе?

Жалпы, мұнай-газ саласы бойынша мен соншалықты бір үлкен мәселелер бар деп айта алмаймын. Ал енді сіз атаған осы сала бойынша мамандар даярлау барысында аздап мәселелер бар. Мысалы, жыл сайын өте көп мамандар бітіріп жатады, бірақ солардың барлығының өз саласы, мамандығы бойынша жұмысқа тұруы өте қиын. Осы мәселе, меніңше, қазір студенттер үшін ең үлкен сұрақ деп есептеймін. Негізі осы сала бойынша мамандар даярлайтын университеттер елімізде көп

болғанымен, тіпті бізді жан-жақты оқытып жатқанымен де, елімізде осы сала бойынша жұмыс істейтін компаниялар мен өндіріс орындарының аз болуы бұл мамандықты бітірушілерге жұмыс табу жағынан қиындықтар тудыруда.

Өзіңіздің соңғы оқыған бір кітабыңызбен бөлісе аласыз ба?

Мен әртүрлі бағыттағы кітаптарды оқығанды ұнатамын. Психология, бизнес, көркем әдебиет. Менің соңғы оқыған кітабым – «Куриный бульон» деп аталады. Онда бастан өткен әртүрлі оқиғалар, адамдардың күрделі тағдырлары айтылады. Бұлардың барлығы олардың ауруларына және сол сияқты жеке мәселелеріне қатысты болуы мүмкін. Бірақ автор осы арқылы өмірде ешқандай адам жеңе алмайтын қиын дүние болмайды деген идеяға әкеледі. Тіпті адам қаласа, ауруды да жеңе алады. Яғни, өмірде шешімі болмайтын мәселе жоқ деген ой тастайды.

Осы жерде сұрайтыным: сізді өмірде не шабыттандырады?

Меніңше, ол менің ата-анам шығар. Олар маған қатты сенеді. Мен де олардың үміттерін ақтауға үнемі тырысамын.

Ал сіз қазіргі қазақстандық фильмдерді көресіз бе және отандық кино туралы жалпы не айтасыз?

Ия, әрине, көремін, маған ұнайды. Бірақ халықаралық деңгейдегі сапалы фильмдермен салыстыра алмайсың. Сөйтсе де маған жалпы отандық фильмдер ұнайды деп айта аламын.

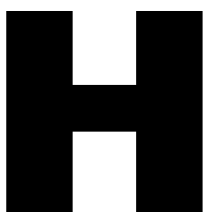

МЕРЕЙ ҚОСЫН

Эмоциональды интеллект дегеніміз не?

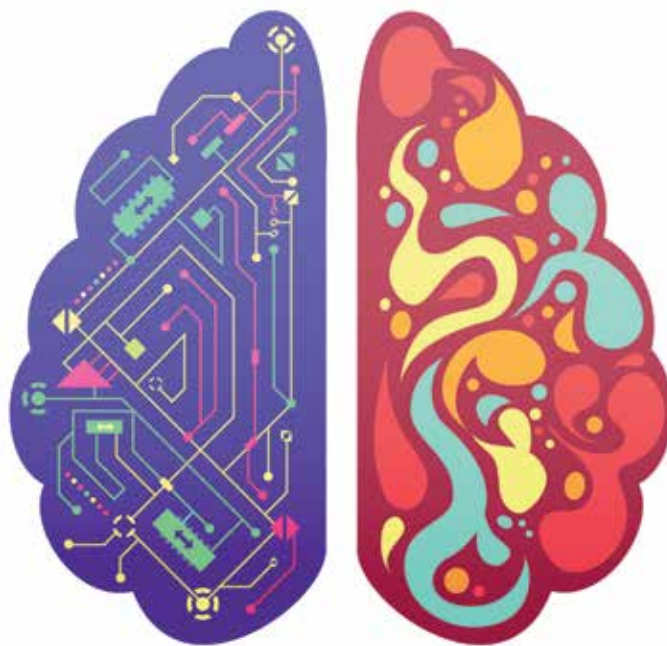

әсілдік дискриминацияға нүкте қойған, XX ғасырдың адамзат тарихындағы ең үлкен жеңісі болып саналатын Мартин Лютер Кингтың «Менде де арман бар» деген сөзі есіңізде ме? Сахнада тұрып лидердің осы тарихи үндеуін халыққа айтқан сәті, егер фильмін көрген болсаңыз бұл сәт сөзжөк сізге ерекше әсер қалдырғаны анық. Себебі Мартин алдын -ала жазылып, түнімен дайындалған сөздерін ертесі халық алдына шыққанда толықтай ұмытады. Есесіне жан дүниесінде арпаысқан ойлары соншалықты шынайы эмоциямен халыққа жетеді. Және бұл тарихи сәт адамның терісінің түсіне қатысты қатып қалған көзқарасты толықтай өзгертті. Және осы ғасырдағы тағы бір тарихи тұлғаны еске түсірсек. Ол өз ұлтын сүйгені соншалықты ең соңында фашиске айналдырған Гитлер. Оның жан- жаққа желпілдеген қолдары, трибунадағы бейнесі, дауысы осының барлығы өте қауіпті жол болса да, толықтай бір неміс халықын бір идеяға жұмылдыра алды. Ал, керісінше, дәл осы ғасырдағы тағы бір сондай халықтық көшбасшыға айналған Гандиды алсақ, оның да өз ұлтына деген шексіз құрметі мен сүйіспеншілігі толықтай бір тарихи кезеңді өзгерткен болатын. Үнді халықын қарусыз тәуелсіздікке жеткізген бұл аңыз адамның да бойында ерекше бір қасиет бар еді.

Бүгінгі күні көптеген ғалымдар психология саласында көп жылғы зерттеудің нәтижесінде тарихи ұлы көшбасшылардың бойында эмоциональды интеллектің ерекше жоғары болатынын дәлелдеді. Әрине, бұл тақырыпқа ғалымдардың аса назар аударуының себептері бар. Мысалы, біз осы уақытқа дейін адамның интеллектісін көрсететін «Интеллект сапасы» (Intelligence Quotient) деген тесті қолданып жүрдік. Бірақ осы тест нәтижесі өте жоғары танымдық қабілетке, интеллекке ие адамдардың көп жағдайда өмірде, мансапта онша жолы болғыш болмайтындығын көрсетіп келді. Ал, тарихтағы біз айтқан

ұлы көшбасшылардың немесе атақты ғалымдар мен инноваторлардың өмірбаяны мен характерін зерттеп қарасаңыз, бәріне ортақ ерекше қасиет- олардың эмоциональды интеллекті өте жоғары тұлғалар болғандығын байқайсыз. Тіпті осы ғасырдың ақпараттық технология көшбасшыларына айналған атақты: Билл Гейтс, Стив Джобс, Марк Цукерберг, Илан Маск сияқты новаторлардың спичын естісеңіз де олардың ең алдымен өте жақсы мотиватор екенін білесіз. Яғни олардың барлығына бір ортақ қасиет – олар адамдарды эмоция арқылы өзгерістерге әкеле алады. Яғни олардың бойларында эмоциональды интеллект деген нәрсе өте жоғары. Ал, бұл қасиет қазіргі нарық заманындағы негізгі талап етілетін қабілеттер: көшбасшылық, харизма сияқты табысқа, сәттіліктерге жетелейтін мінезді болмысты қалыптастырады. Сондықтанда соңғы он жылдықта силикон алқабы сияқты үлкен ғылыми зерттеу орталықтарында, компаниялар бұрынғыдай IQ (Intelligence Quotient) тест алудың орнына EI (Emotional Intelligence) тестін алатын болған. Яғни өмірде тек ақылды және кәсіби қабілеттілік ғана жетістіктерге жетелемейді, ең үлкен жеңістердің табыстардың артында адамның ақыл ойымен қоса, адамның адами сезімдері тұрады. Және қазіргідей роботтанып, техникаланған заманда адамның адам болып қалуы, оның эмоциясы ғана өмірді табиғи үйлесімділікте сақтай алады.

Сонымен, эмоциональды интеллектті ғылым қалай түсіндіреді?

Эмоциональды интеллект дегеніміз - жеке тұлғаның өзінің және айналасындағы адамдардың эмоцияларын тануы, және олардың арасындағы айырмашылықтарды біле отырып, осы қабілет арқылы алынған ақпараттарды жеке тұлғаның белгіленген мақсатына қарай бейімдеу, лайықтау. Бұл терминді алғаш рет 1964 - жылы Колубия университетінің оқытушылары Joel Robert Davitz және Michael Beldoch деген кісілер “Communication of emotional meaning” атты зерттеулерінде қолданады. Кейін 1995- жылы ғылыми журналист Daniel Goleman өзінің “Emotional intelligence” атты кітабын шығарғаннан кейін бұл ұғым кеңінен талқылана түсті. Кейіннен қоғамда әлеуметтанушылар мен психологтар тарапынан бұл тақырып қызықты бола бастады да жеке тұлғаның бойындағы эмоциональды ақпаратты әлеуметтік ортада қалай дұрыс пайдалану керектігі жайында өте көп ғылыми зерттеу материалдары жарық көрді. Олардың зерттеуі бойынша эмоциональды интеллекті жоғары адамдар тек ғана жұмыста ғана табысты болып

ғана қоймай, өмірлік, отбасылық қарым қатынаста да айтарлықтай жақсы нәтижелерге қол жеткізе алатындығы дәлелденген. Эмоциональды интеллекті эмоцияны қабылдау, пайдалану, түсіну, және басқару деп төрт бөлікке бөлді. Және осы төрт қасиет бойынша интеллект, эмпатия және эмоцияны бір нүктеге шоғарландырғанда ғана ойды, әрекетті және нәтижені күшейтуге әбден болады деп есептеді. Эмоциональды интеллекті жоғары адамдар басқалардың қайғы- қуанышына ортақтаса алады яғни эмпатия арқылы ол интерперсонал қарым- қатынаста, топтық қоғамдық мәселелерді шешуде айналасымен тез келісімге келе алады. Және ЭИ жоғары адамдар өздерінің психологиялық әлсіз , қиын тұстарын да өте жақсы білетіндіктен олар өздерін стресс, депрессия сияқты қазір жиі кездесетін психологиялық ауырулардан да қорғай алады. Daniel Goleman эмоциональды интеллекті жеке және қоғамдық деп екіге бөледі. Және ЭИ құрайтын төмендегідей қасиеттерді атап өтеді: Түйсік, өзін бағалау, өзіне сенімділік, өзін бақылай алу, сене білу, жаңа ортаға икемділік, иновация, мотивация, берілгендік, бастамашылдық, оптимист, эмпати, басқаларды түсіне білу, басқаларды дамыта білу, әсер ете білу, лидерлік, корпоратциялық қабілет.

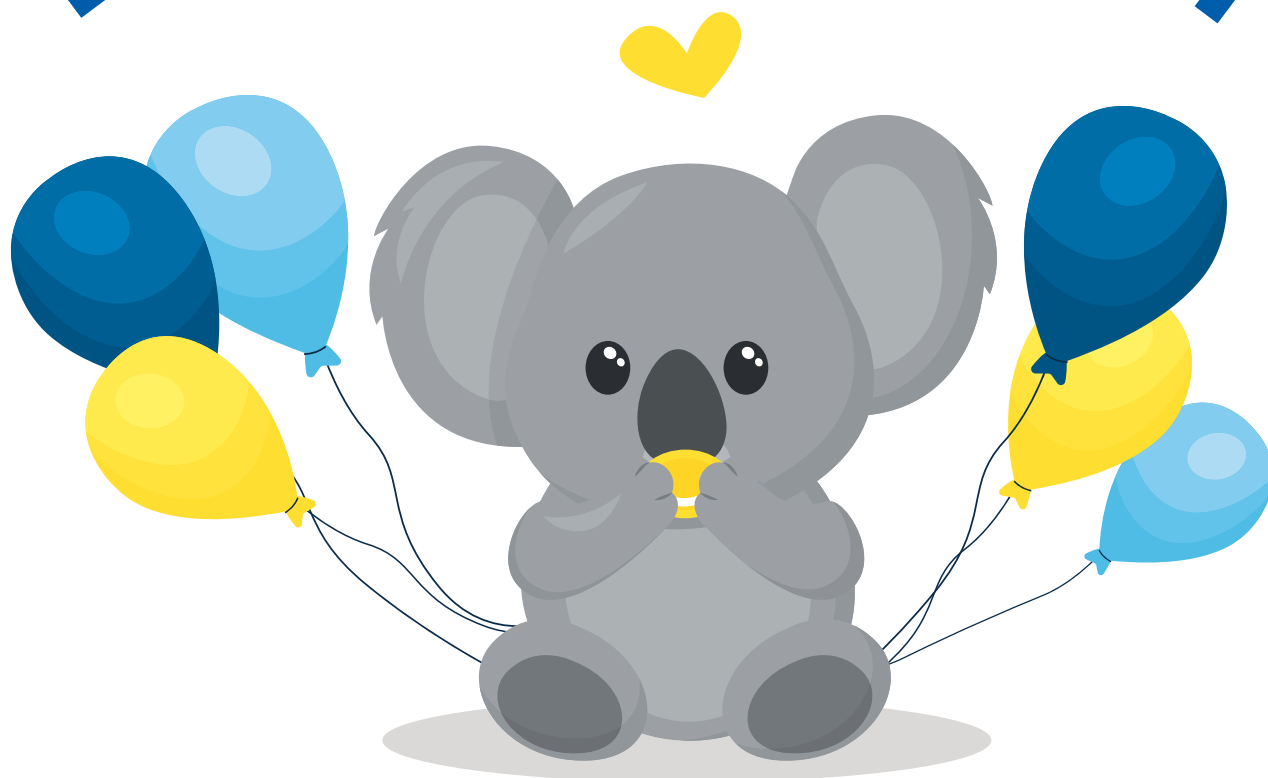

Сонымен қатар, адам бойындағы бұл қабілеттің де қараңғы жақтары болатынын да біраз ғалымдар дәлелдеуге тырысты. Олардың айтуынша, эмоциональды интеллект жоғары адамдар халықты манипуляция жасауға да өте қабілетті келеді дегенді ескертті. Біз басында атап өткен тарихи тұлғалар белгілі бір ұлы мақсаттар жолына адамдарды артынан ерте білді. Ал, дәл осы қабілетті басқа да мақсат үшін дәл солай қолдануға болады емес пе, әрине, әрқашан әр нәрсенің де екі ұшы болған. Барлығы айналып келіп ол сіздің таңдауыңызға түседі. Сіз қай жолды таңдайсыз, сол жолда сіздің жеңіске жетуіңізге көмектесетін барлық күш пен қабілет сіздің бойыңыздан табыла алады. Ең бастысы, адамдыққа қарсы келмейтін, уақытқа сай жолды таңдау. Яғни бір ауыз сөзбен айтқанда эмоциональды интеллект деген адам бойындағы ең қадірлі күйініш, сүйініш, обал, ұят, түйсік дейтін сезімдері. Бұл сезімдер әрқашан сіздің барлық жетістіктеріңіздің бастауы бола алады.

ДЕНЬ БЛАГОДАРНОСТИ

Д

ети-инвалиды это одна из самых уязвимых категорий населения. Именно поэтому они, как никто другой, нуждаются в защите, заботе и поддержке, и конечно в радости

и положительных эмоциях, которых у этих особенных ребят должно быть много. И за это ответственны все мы, равнодушные люди, думающие и делающие все возможное, чтобы дети-инвалиды, также жили полноценной, интересной, радостной жизнью. Вот и мы, сотрудники Научной библиотеки, члены Локального профсоюза и студенты Сатпаев университета, молодые специалисты- психологи Городской студенческой поликлиники, а также школьники 143 школы пришли в 3-е отделение Центра дневного пребывания для детей-инвалидов г. Алматы и организовали для детей самый настоящий праздник, с песнями, танцами и подарками, посвященный 1 марта - дню благодарности. Все, и педагоги, студенты и школьники старались, чтобы добрый, веселый праздник удался и никто в этот день не чувствовал себя лишним или забытым.

*Сотрудник Научной
библиотеки SU
Сарсенбекова Алтынгуль.*

Главный специалист Центра исторического наследия
Департамента по студенческим вопросам
Ниретина Надежда Васильевна

РАВНЕНИЕ НА АКАДЕМИКА САТПАЕВА

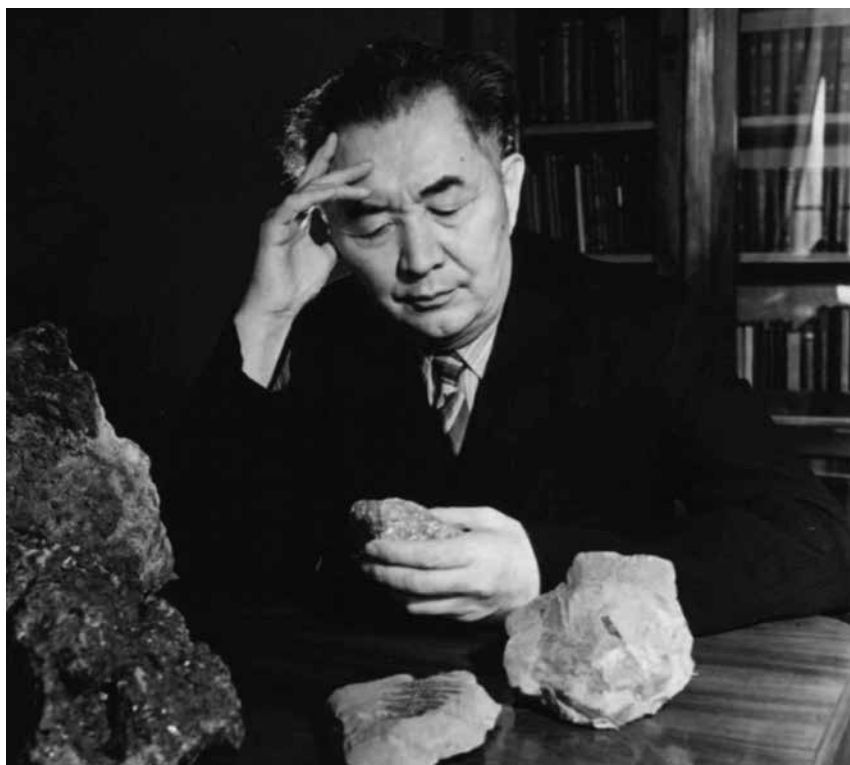
Неоценимы заслуги академика К.И. Сатпаева в становлении и развитии Казахского горно-металлургического института. Начиная с первого выпуска горных инженеров-геологов в 1937-1938 гг., Каныш Имантаевич был председателем Государственной экзаменационной комиссии. В годы Великой Отечественной войны являлся членом Ученого Совета института.

Выпускники первого технического вуза страны старательно осваивали особенный сатпаевский стиль работы, который Каныш Имантаевич неустанно прививал. Так, в своем «Напутствии молодым геологам» он подчеркивал: «Нам нужно воспитывать в молодых кадрах скромность, любовь к упорному творческому труду, уважение к научным фактам и чувство глубокой этики и добросовестности в научной работе».

По глубокому убеждению К.И. Сатпаева, вопросы роста кадров – это «...не только защита диссертаций. Это означает глубокую эрудированность в своей научной области, широкую ориентированность в вопросах науки и жизни, внутреннюю культуру и скромность без зазнайства и чванства».

Сам Каныш Имантаевич Сатпаев, ученый поистине энциклопедических знаний, был тонким знатоком истории и культуры, этнологии, языка, музыки и фольклора. Жажда знаний и «стремление принести наибольшую пользу своему родному краю», по меткому определению академика В. А. Обручева, главные черты его характера. Он был Учителем для многих сотен ученых разных специальностей.

Первый президент Республики Казахстан – лидер нации Н. А. Назарбаев в своем выступлении, посвященном 100-летию со дня рождения Каныша Имантаевича Сатпаева, подчеркнул: «Именно сегодня мы по-настоящему начинаем постигать масштабность, огромную значимость научного и нравственного подвига великого сына казахского народа, крупного ученого, блестящего организатора науки. Необходимо возродить Сатпаевскую атмосферу, добиться, чтобы все направления научных поисков в Казахстане возглавляли люди высококомпетентные, творческие, подлинные патриоты – исследователи, стремящиеся к реформированию, поиску неординарных подходов, чтобы Казахстан крепко встал в ряды цивилизованных стран мира».

Выдающийся организатор науки Казахстана, первый президент АН КазССР, горный инженер К. И. Сатпаев в своем рабочем кабинете

Академик К. И. Сатпаев с деятелями культуры Казахстана, справа — писатель М. О. Ауэзов

НАПУТСТВИЕ МОЛОДЫМ ГЕОЛОГАМ

Из выступления **К.И. Сатпаева** на встрече со студентами-геологами КазГМИ и КазГУ, 18 марта 1950 г.

14 лет КазГМИ выпускает своих питомцев. Они – в Казахстане, в других республиках СССР. Они не подкачали, оправдали добрую репутацию КазГМИ. Они – на рудниках, в геологоразведочных организациях, в АН КазССР. Вы – подрастающая смена геологов Казахстана. Какие пожелания я сделал бы вам:

а) Учиться и учиться. Учиться упорно, учиться добротнo. С юношеским энтузиазмом и любознательностью, с упорством и целеустремленностью патриота.

б) Учиться и овладевать знаниями не формально, а фактически. Не «проглатывать»

зачеты, а «переваривать» полученные знания творчески, критически осмысливая их.

в) Помнить всегда, что школьное знание, в том числе и вузовское, вводит вас в курс лишь самых общих истин и выводов в науке, указывает методику работы над первоисточниками, чтобы постигнуть ее отдельные детали.

Наряду с научной и учебной литературой, для геолога основным первоисточником является Великая книга природы, представляющаяся в виде разрезов, обнажений, как естественных, так и создаваемых волей человека в виде буровых скважин, канав, шурфов,

шахт, различных горных и горно-эксплуатационных выработок. Эта книга природы, на первый взгляд, бывает не такой полной истройной, как, например, натуральные печатные книги. Часто в ней бывает много пропусков, стертых страниц, неясных мест, различного рода загадок и шарад.

г) Поэтому, помимо зоркой наблюдательности к фактам, геолог должен обладать также немалой силой творческого воображения, чтобы из разрозненных, подчас сложных и неясных фрагментов воссоздать первоначальный, истинный текст отдельных страниц этой Великой книги природы. Геолог не должен быть слепым фиксатором фактов, он должен их осмысливать и связывать в единое стройное целое. Труд геолога такой же творческий, как и труд архитектора, воссоздающего на основе разрозненных фрагментов общий ансамбль какого-либо архитектурного сооружения в целом. «Геолог должен обладать определенной дозой фантазии, чтобы создавать рабочую гипотезу явления», – говорил академик М. И. Усов.

д) Но гипотезы геолога должны строго соответствовать фактам и изменяться в соответствии с данными новых фактов. Нельзя становиться рабом предвзятой гипотезы.

е) Для геологии, как и для всякой естественной науки, основной базой, аргументом должны быть реальные факты, а не гипотезы, пусть самые модные и напоследние. Уметь сочетать теорию с фактами – большое искусство для геолога. Сколько геологов стало жертвой неумелого сочетания их...

ж) Геологу нужно начать с производства. Без производственного стажа геолог – не геолог, не инженер, а тепличный цветок. Аспирантура – после производства.

з) Труд у нас коллективный. Тем более, на производстве. Успех – в организации. Геолог на производстве должен быть, прежде всего, организатором:

1) Он должен организовать коллектив; готовить, вырастить кадры на месте, зажигать их энтузиазмом в работе. Уважать труд каждого. Быть душой коллектива. Для этого нужно справедливое, ровное и требовательное отношение к людям. Панибратство, заискивание не менее вредны, чем крикливость и зазнайство.

2) Укреплять всемерно дисциплину производства, авторитет нижестоящих звеньев.

3) Заражать коллектив своим личным примером. Не чураться черновой работы. Быть скромным в быту и в работе.

4) Организация производственного процесса. Комплексное ведение работ, вплоть до тонких научных исследований на месте. Создавать научно-исследовательские ячейки на месте.

5) Комплексный охват всей геологии и полезных ископаемых района своей деятельности. Не быть однобоким в исследовании. Диалектический подход к исследованию.

6) Не терять связи с КазГМИ, с профессурой, с АН КазССР. Запросто обращаться к нам в затруднительных случаях. Наладить с научными кадрами нормальные взаимоотношения.

7) Для рудничных геологов – охрана недр от хищничества; обслуживать эксплуатацию; научные результаты эксплуатации рудников.

8) Быть широко образованным человеком, не замыкаться только в узком кругу своей специальности.

Язык, стиль не менее важны для геолога. Их можно постигнуть только на основе чтения художественной литературы, особенно классиков.

9) Быть настоящим инженером – не пасовать перед трудностями, преодолевать их, быть настойчивым в достижении цели, маневренным в методах преодоления трудностей.

Впереди – грандиозные задачи. Генплан: 50 млн т чугуна, 60 млн т стали, 500 млн т угля. Эти цифры, в свою очередь, определяют объем добычи цветных, редких металлов и другого минерального сырья.

В реализации этой исторической задачи геологи стоят на передовой линии. Они должны быть достойны поставленных перед ними исторических задач. Для этого геологи должны быть принципиальными, твердыми и волевыми людьми, не боящимися трудностей.

Жараспаева Гюзаль,
Сәтбаев қаласы, КММ
«№27 жалпы орта білім беретін мектебі»

ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ – АЗАМАТ ЖӘНЕ ПАТРИОТ

Отан деген үлкен ұғым. Отан қорғау дегенде, әрине, адам баласы алдымен өзінің шаңырағын ойлайды. Өкенді, шешенді, бауырларыңды ойлайсың. Сол жүрекпен, сол тілекпен Отаныңды қорғайсың. Сондықтан тарихыңды білген жөн. Тарихың білмеген ұлттың болашағы бұлыңғыр. Мысалы, керемет үлкен еменнің тамыры терең болмаса, ол дауылға шыдап тұра алмайды. Сондықтан өз елінің тарихын білу – әрбір азаматтың парызы. Осы ұланғайыр жерімізді қорғап, гүлденуіне үлес қосқан ер-азаматтар аз емес.

Қазақ даласы қашаннан да ел бастайтын ерге, сөз бастайтын шешенге, ой толғайтын данаға кенде болмаған. Арғы тарихты айтпағанның өзінде, XX ғасырдың басында ұлт рухының ошағына айналған Алаштың ардақтылары Әлихан Бөкейханов, Ахмет Байтұрсынов, Мыржақып Дулатовтардың әрқайсысы әлемдік деңгейдегі тұлғалар емес пе?! Міне, осындай алыптар мұздатқан ұлттық рухты сол кездегі өрімдей жастар Жүсіпбек Аймауытов, Мағжан Жұмабаев, Мұхтар Әуезов, Қаныш Сәтбаевтар өз өмірінің негізгі нысанасы етіп алды және оны тарих алдында дәлелдеп шықты.

Тарих алдындағы, халық алдындағы өз міндетін терең түсіне білген бұл алыптардың ешқайсысы да тек бір ғана ғылым саласымен шектеліп қалған жоқ. Жан-жақты білімді, сан-салалы өнер иесі бола білді, тынымсыз еңбектенді. Қаныш Сәтбаев – кешегі Алаш арыстарынан тәлім алып, алыптармен иық теңестіре жүріп, туған халқының атын алтын әріппен тарихқа жазып кеткен ғұлама ғалым.

Қаныш Сәтбаев атамыздың еңбегін зерделесек, өмірінің соңына дейін серік етіп, өзінің кәсібімен бірге алып жүрген саласы – әдебиет пен өнер және тарих саласы болған екен. Бұл үшеуін ғалым өзінің рухани жан дүниесін байытуға ғана емес, кен зерттеу ісінде де пайдаланды. Қаныш атамыздың осындай жан-жақты қасиетін Мұхтар Әуезов «Қазақ халқының зор ғалымы» атты мақаласында былайша атап өтеді: «Қаныштың үлкен бір ерекшелігі – ол химикпен де, биологпен де, физикпен де, медикпен де және тарихшымен де, филологпен де өздерінің ғылыми тілінде сөйлесе біледі. Мамандық тілдерімен үндесіп, ұғыса біледі. Қаныш Қазақстан Ғылым академиясының ауқымында қызмет ететін ғалымдардың барлығына да анық ұстаз, үлгі боларлық білгіш».

Қаныштың туған жері, өскен ортасы қасиетті Баянауыл – әдебиет пен өнердің ту тіккен жері болатын. Арғы атасы Сәтбайдан бастап өз әкесі Имантайға дейін қазақтың

арғы-бергі тарихын жетік білетін, өнерді құдірет тұтатын, өздері де ғылым-білімге жетік жандар болғаны белгілі. Қазақ даласында мыс магниткасының өмірге келуіне ең сүбелі үлесті геологиялық-барлау экспедициясы қосады. Ал олардың бастаушысы және әрі ынталандырушысы – қазақтың біртуар ғалымы Қаныш Имантайұлы Сәтбаев еді.

Қаныш Имантайұлы Сәтбаев өзінің бір мақаласында былай деп жазған екен: «Жезқазғанды мен өмірімнің тек жақсы жылдарымен ғана байланыстырамын. Өйткені сол жерлерде жүргізілген зерттеу жұмыстарым мені қатардағы инженерден академик дәрежесіне көтерді».

Кішкентай ғаламшардың бірінің академик атымен аталуы – Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың ұлылығын дәлелдейтін тағы бір жайт және ғалымның есімі менің туған қалама берілуі – ол кісі елінің ардақты азаматы екендігін дәлелдейді.

Елбасының «Болашаққа бағдар. Рухани жаңғыру» мақаласы аясында «Туған жер» бағдарламасы жастар үлесіне көп септігін тигізіп отыр. Олардың елін, жерін сүйген патриоттық сезімін осыдан, әрқайсының туған жеріне деген сүйіспеншілігін сол жердің тарихын білудегі ұмтылысынан аңғаруға болады. Қорыта келе, қазақстандық патриотизм бүкіл қазақстандықтарға тән. Себебі ортақ Отан, ортақ тарих, ортақ батырлар дәстүрі, ортақ туған жер, ортақ салт-дәстүр, әдет-ғұрып, ортақ қазақ тілі. «Отан отбасынан басталады» десек, туған қаламыздың көрнекті жері, тарихы, атаулы оқиғаларын, айтулы адамдардың өмір жолдарын білуіміздің мәні зор. Аға ұрпақтың лайықты мұрагері болу үшін, батырларымыздың Отанды қорғау жолында жасаған ерлік істерінің ұлылығын жете түсіндіріп, насихаттау қажет. Сол арқылы әрбір жас ұрпақ еліміздің келешегі жолында табанды күрескер болуы керек екенін түсінуі керек.

Ақерке НИЯЗҚҰЛ,

Алматы қаласы,

Қазақ спорт және туризмакадемиясының олимпиадалық
спортфакультетінің (ОСФ) 1-курс студенті

Қ.И.СӘТБАЕВ – ТІЛ ЖАНАШЫРЫ, ӘДІСКЕР-ҰСТАЗ

Қазақ халқының біртуар перзенті, ғұлама ғалым Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың туғанына 120 жыл толып отыр. Көпшілік жұрт, әсіресе біз сияқты жастар Қаныш Имантайұлы Сәтбаевты академик, атақты геолог және Ғылым академиясының алғашқы

президенті ретінде білеміз. Ұлы ғалым – геолог қана емес, минералог, әдіскер, математик, фольклортанушы, тіл жанашыры, бір сөзбен айтқанда – тұла бойы тұнған талант иесі.

Оның бала кезінен тіл алғыш, зерек, әр істі тындырымды орындайтын пысық бала болып қалыптасуына әкесі Имантайдың ізгілігі әсер етсе керек. Әкесі Имантайдың өмірлік ұстанымы – маңдай термен келетін адал еңбек еді. Бала Қаныш жастайынан ерекше өрелі, зейінді, табиғатқа іңкәр, өмірге құштар болыпты.

Қазақ археология ғылымының атасы, академик Әлкей Хақанұлы Марғұлан: «Қаныш Имантайұлы әкесінің өнегесімен бала кезінен араб, парсы тілдерін үйренеді. Хафиз, Сағди, Науаи өлеңдерін жатқа білді. Жастайынан жадында қалған осы ақындардың ғажайып өлең-жырларын курорттарда, қолы бос демалыс сәттерінде тамылжытып жатқа айтатын сұңғылалығы бар», – деп еске алады екен.

Қ.Сәтбаевтың болашақ ғалым болып, әлемге аты шығуына себепкер болған адам – 1921 жылы Баянауыл еліне емделуге келген Томск институтының профессоры, геолог Михаил Антонович Усов екен. Осы кісінің кеңес беруімен Томск технологиялық институтына оқуға түсіп, геология ғылымының негізгі салалары-

нан дәріс оқитын ұстазы М.А.Усовтың лекцияларын қалт жібермей тыңдап жүрген Қаныш университеттің кітапханасына күнде барып, білімін тереңдете түседі.

Қаныш аға 1918–1926 жылдары Семейде екі жылдық педагогикалық курстарда табиғаттанудан сабақ беріп және Ақкелін болысының 4 ауылындағы мектепте оқытушы болып жүріп, мектептерде оқулықтың тапшылығын байқап, осы қажеттіліктерді өтеуге көңіл бөліп, «Алгебра» оқулығын 1919–1924 жылдар аралығында орысшадан қазақ тіліне аударуға кіріседі. «Алгебра» оқулығына жазған «Сөз басы» кіріспесінде: «Оқушылардың назарына ұсынылып отырған бұл кітап 1919 жылдан былай басталып, содан бері талай тартыстар арқылы созылып келеді. 1924 жылдың басында аяқталып отыр. Жазылған кезінде пәннің өз жүйесі мен әдістеу тәсілдерінің қиыншылығының үстіне керекті терминдер табылып отыруы да ауыр жұмыс болды...» деп жазады Қаныш Имантайұлы.

Оқулықтың араб графикасындағы қолжазбасын Қазақстан Халық ағарту комиссариатына 1924 жылы тапсырғаны, Оқу комиссариаты қабылдап алып, 1924 жылы басуға рұқсат еткені туралы анықтама бар. Бірақ белгісіз себептермен кітап басылмаған. Мүмкін, әлдебіреу кедергі жасаған шығар, біразы қолды болып кетті ме, кім білсін. Ғалым осы оқулығында көптеген математика терминдеріне қазақша атаулар ұсынған екен. Міне, Қаныш Имантайұлының әдіскерлік қыры. Кейіннен академик «Геология негіздері» оқулығын да қазақ тіліне аударған, алайда оның тағдыры белгісіз.

Қаныш Имантайұлы – әдіскер ғана емес, жанашыр ұстаз болған. Бірде академияға (XX ғасырдың 60-жылдары) Қытай елінен бір топ (көпшілігі қазақ, ұйғыр) делегация келеді. Сол делегацияны академиктің өзі қабылдайтын болып, қоғамдық ғылымдар бөлімшесінен тілші, әдебиетші, тарихшы және т.б. жас ғалымдарды шақыртып, кездесуге қатыстырады.

Сонда Қ.И.Сәтбаев академия ғылымдары туралы жиырма минуттық баяндамасын таза қазақ тілінде баяндап шыққан. Академик тіпті қазақ тіліне етене еніп кеткен «совет, революция» деген ондаған, тіпті жүздеген терминдердің біреуін де қолданбай, «кеңес, төңкеріс», т.т. түрінде келтіріп, қарапайым қазақ тілінде баяндап шығады. Міне, бұл ұстаздың тілге деген жанашырлығы.

Кіндік кесіп, кір жуған жерін, өсірген елін, туған тілі мен әдебиетін, халқының мәдениеті мен тарихын

кастерлеу – әрбір халықтың абзал перзентінің борышы болса, бұл шынайы қасиеттің бәрі – академик Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың бойынан табылған.

Жас кезінде ғалым халық ауыз әдебиетін жинау, оларды құмарта оқу, жарыққа шығарып жариялау ісімен де көп шұғылданғаны белгілі. Оның куәсі – «Ер Едіге», т.б. дастандарды жариялауы. Өзі академия президенті болып тұрған кезінде туған тілі мен әдебиет мәселесіне ерекше назар аударуы, әрқашан қолдап-қолпаштап, жағдай жасап отырғаны – мұның толық дәлелі.

Тіл және әдебиет институтын жеке Әдебиет және өнер институты мен Тіл білімі институты етіп қайта құру жолында істеген қажырлы еңбегі де ел есінде. Үкімет алдына мәселе қойып, одақтық Ғылым академиясы мен жоғарғы оқу орындарының жағдайын үздіксіз, салиқалы түрде баяндап, нақты шешім қабылдануы тек Қаныш Имантайұлының қажырлы еңбегінің арқасында ғана іске асты. Әсіресе Тіл білімі институтына Қаныш ағаның көп шарапаты тиген екен.

Жергілікті халықтың тілін зерттеу, эпиграфиялық материал жинау, қазақ сөздерінің картотекалық қорын жасату жұмыстарына қыруар қаражат беріп, үнемі қамқорлық жасап отырған. Соның нәтижесінде жыл сайын тілдік қорды жинақтап, карточкаға түсіру, оның санын арттырып, көбейту арқасында 5 миллион картотекалық қор жасалған.

Осындай ерекше дарын иесі, еңбекқор Қаныш Имантайұлының өмір жолдары бүгінгі күннің жастарына, яғни біздерге үлгі-өнеге болуы қажет. Ғалымның әсіресе туған тілге – қазақ тіліне деген құрметі, адалдығы мені ерекше тебіrentті. Халқымыздың «Талантты адам барлық жағынан талантты» деген сөзі Қаныш ағаға қатысты айтылғандай.

«Қазір жарық көп, бірақ шуақ пен сәуле жетіспейді», – деген екен Серік Аббас-Шах. Өте орынды айтылған сөз. Жүрген жерінде шуағын төгіп, сәулесін шашып жүретін Қаныштар жастарға жетіспейді...

LISTEN UP!

A portrait of Yuval Noah Harari, a man with glasses and a dark jacket, looking directly at the camera against a dark background.

ЮВАЛЬ НОЙ ХАРАРИ

МЕРЕЙ ҚОСЫН

2050 жылы әлем қалай өзгереді?

Бүгінде кітап дүкендерінен «Sapiens: Адамзаттың қысқаша тарихы», «Homo Deus: Болашақтың қысқаша тарихы», «21 ғасырдың 21 сабағы» атты өте қызықты оқулықтар топтамасын жиі байқап жүрген боларсыз. Тіпті алғашқы кітабы қазақ тіліне аударылып та үлгерген бұл авторды оқу біз үшін неге маңызды? Еврей тарихшысы Юваль Ной Хараридың бұл кітаптары әлемдік өркениеттердің даму тарихын қорытындылай келе, алдағы уақытта адамзат баласын қандай жаңалықтар мен өзгерістер күтіп тұр деген сұрақтарға жауап іздейді. Қазірде интеллектуалды орталарда өте көп талқыланып жатқан бұл автордың идеялары туралы біздің де сөз қозғауымыз және ойлануымыз өте маңызды. Сондықтан да автордың біздің болашақ туралы жазған еңбегінен шағын үзінді беруді жөн көрдік.

ӨЗГЕРІС ЕНДІ ҮЗДІКСІЗ БОЛАДЫ

Өте көп өзгерістердің орын алып жатқанына қарай, тіпті адамның адам болып қалуының өзі сұрақ тудырып отыр. Бұл тіпті адамды физикалық әрі танымдық-құрылымдық жағынан үлкен өзгерістерге алып келуі мүмкін.

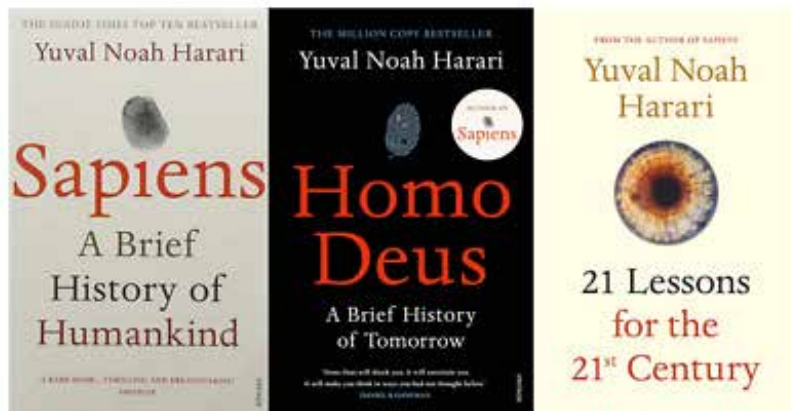
Адамзат тарихта бұрын-соңғы болмаған революциямен бетпе-бет келіп отыр. Біздің сеніп келген ескі әңгімелеріміз үгітіліп, бөлшектеніп кетті, бірақ олардың орнын басарлықтай жаңа әңгімелер әлі де қалыптасып үлгірмеді. Біз өзімізді және балаларымызды бұрын адамзат тәжірибесінде болмаған, осындай болжалмайтын өзгерістерге қалай дайындаймыз? Қазір туылған бала 2050 жылы отыз жасқа келеді, егер барлығы дұрыс болып жатса, ол бала кейін 2100 жылдарда да өмір сүреді. Тіпті өмір сүру деңгейі жақсы болып жатса, 22 ғасырды көруі де мүмкін. Енді келесі онжылдықтарда, тіпті келесі ғасырда өмір сүретін балаларымыздың аман қалуы үшін, гүлденуі үшін, біз оларға не үйретуіміз керек? Олардың жақсы жұмыс таба алуы үшін, айналасында жүріп жатқан өзгерістерді тез қабылдай алуы үшін, біз оларға қандай өмірлік қабілеттерді үйретуіміз қажет?

TECHNOLOGY AND THE FUTURE

10 Sneak-Peeks Into Life In 2050

Өкінішке қарай, 2100 жылды айтпағанның өзінде 2050 жылы бізді қандай өзгерістер күтіп тұрғандығын ешкім дәл басып айта алмайды. Біз мұндай сұрақтарға қазір жауап беруге дәрменсізбіз. Әрине, адам баласы болашағын ешқашан дәлме-дәл болжай алмаған, ал бүгін бұл тіпті қиын шаруа. Себебі бүгінгі нано-технология бізге денемізді, санамызды, миымызды жобалауға мүмкіндік беріп отырған уақытта біз ешқандай болжам жасай алмаймыз.

Мыңдаған жыл бұрын болашақ туралы адамдар білмейтін нәрселер өте көп болды. Бірақ соған қарамастан, олар негізгі фундаментальды өзгерістердің болмайтындығын және қоғам толықтай өзгерістерге ұшырамайтындығына сенетін. Егер, мысалы, сіз 1018 жылы Қытайдың бір жерінде өмір сүріп жатқан болсаңыз, бір күні Таң империясы құлайтынын, хайтанстардың солтүстікті жаулап алатындығын, миллиондаған халық обадан өлетіндігін болжай алатын едіңіз. Тіпті алдағы бірнеше онжылдықтарда адамдардың басым бөлшегі фермер болып жұмысын жалғастыра беретіндігі, заңдар сол күйі белгілі бір буржуазиялық топтардың қолында болатыны да анық еді. Қоғамдағы еркектердің статусы әйелдерден әлдеқалай жоғары тұратынын және адамның физикалық жаратылысы, дене құрылымы қалай дәл болса, солай алдағы қырық жылда

да сақталатынын бәрі іштей білетін. Сол үшін де қытайлық ата-аналар өз балаларына қалай күріш егуді, жібек өсіруді үйретті. Ұлдарына Конфуций ілімін оқытып, ат үстінде соғысуға баулыса, қыздарына сыпайы және бағынышты әйел болуды үйретті. Себебі мұндай өмірлік қабілеттердің алдағы 40-50 жылдан кейін де еш өзгеріссіз қалатынына және оның, сөз жоқ, қажет болатынына халық сенетін.

Ал, керісінше, бүгін әлем халықтары алдағы бірнеше онжылдықта бізді қандай өзгерістер күтіп тұрғандығын дәл айта алмайды. 2050 жылы адамдар не жейтінін, қалай өмір сүретінін, біз дайындаған әскерлердің немесе буржуазия топтарының қоғамдағы қызметі не болатынын біз білмейміз. Гендерлік қарым-қатынастар қалай өзгертіндігін болжай алмаймыз. Тіпті біраз адамдар қазіргіден де ұзақ өмір сүре алуы мүмкін және адам денесі биоинженерияның аркасында бұрын-соңды болмаған революциялық өзгерістерге ұшырауы мүмкін. Қазір біз балаларымызға үйретіп жүрген дүниелердің көбі ол уақытта мүлде жарамсыз болып қалуы да әбден мүмкін.

Бүгінде көптеген мектептер балаларға ақпаратты тек жататумен ғана айналысып жүр. Бұрынғы уақыттарда ақпарат өте аз еді, ал қазір өте көп, оның барлығын жаттап алу тіпті мүмкін емес. Егер, айталық, сіз 1800 жылы Мексиканың бір провинциясында өмір сүріп жатсаңыз, бүкіл әлем тарихын білу

сізге мүлде қиын болар еді. Себебі қазіргідей телевидение, радио, газет-журнал, интернет жоқ. Тіпті сіз хат танитын адам болсаңыз да, әрі кетсе тек қалалық үлкен кітапханаға ғана кіруге мүмкіндігіңіз бар, бірақ ол жерден сіз тек діни кітаптар мен романдардан басқа ештеңе таба алмас едіңіз. Себебі испаниялық империя бұған келгенде өте ұқыпты еді, бәрін сүзгіден өткізіп отыратын. Сол сияқты Ресейде, Индия, Қытайда, Түркияда да осындай жағдай. Ал кейінірек модерн мектептер келгеннен кейін балаларымызға география, биология сияқты ғылымдардың негізгі дейтін ақпараттарын оқыта бастадық.

Бүгінде бәрі керісінше, бізде ақпарат өте көп. Тіпті бақылаумен сүзгі қойып блоктаудың өзі мүмкін болмай барады. Тіпті жалған және қажетсіз ақпараттардан көз аша алмай қалдық. Мысалы, сіз бүгін Мексиканың бір бұрышында өмір

сүріп жатырсыз делік, қолыңызда смартфон бар және соның арқасында сіз «Уикипедияны» оқып, TED-дегі видеоларды көріп, тегін курстарға онлайн түрде қатысып, уақытыңызды мәнді өткізер едіңіз. Тек бір түймені басу арқылы ғана төрткүл дүниеде не болып жатқандығын да біліп отырсыз. Көпшілігі мұндай көп ақпараттардан қашу үшін жай ғана көңілді, әзіл видеоларға, жұлдыздардың өсек-аяңына көп қызығушылық танытады.

Міне, осындай әлемде оқытушылардың балаларға білім беруіне жаңа әдістер қажет. Көріп отырғанымыздай, баланың басында өте көп ақпараттар бар. Ал оқытушының мақсаты – сол ақпараттарды қортуға, көп ақпарат ішінен таңдау жасауға, баланың ішіндегі ақпараттық сүзгіні қалыптастыруға көбірек күш салу. Шындығында мұндай оқыту әдісіне батыстық либералдық білім жүйесі ерте кезден күш салып келеді. Бірақ, көріп отырғанымыздай, бұл әлі толық жүзеге асып отырған жоқ. Ұстаздар әлі оқытушыларға ақпараттарды жаттап алуға үйретеді. Бірақ біз бүгін балаларымызға ақпараттарды сүзуді және салыстыра отырып қорытуды үйретуіміз керек.

Сонымен қатар қазір біз оқушыларға компьютерлік кодтарды жазуды үйретіп жатырмыз, бірақ бұл қабілет енді отыз жылдан кейін қаншалықты қажет болуы мүмкін?! Себебі қазірдің өзінде жасанды интеллект кодтарды жазуды бастады, алдағы онжылдықта олар жылдам және адамнан гөрі сапалы жазатын болса, әрине, ол кезде еңбек нарығында код жазушы роботтарға деген сұраныс көбейеді.

Сонымен, біз балаларымызға не үйретуіміз керек? Көптеген педагогикалық эксперттердің айтуынша, біз үйретуге тиіс қабілеттер: критикалық ойлау, коммуникация, корпорациялық жұмыс істей білу және креативті болу. Кеңірек айтқанда, мектептер техникалық жаққа емес, балаларды жалпы өмірлік қабілеттерге дайындау керек. Ең басты үйретілуі тиіс нәрсе – баланың өзгерістерге әрдайым дайын бола алу қабілеті. Менталдық балансты сақтау өте қажет болады. Себебі алдағы уақытта олар үнемі жаңа өзгерістерге толы аумалы-құбылмалы әлемде өмір сүретін болады. Сондықтан да адам қашан да өзін қайта тудыра алуы, қайта өңдей алуы керек.

Алдағы өзгерістердің ерекшелігі – бұл тек экономикада ғана орын алмайды. Бұл толықтай «адам болу» ұғымын түбегейлі өзгертеді. Еске түсірсек, Маркс пен Энгельстің «Коммунистік манифестінде» былай делінген еді: «Барлық қатты нәрселер ауада еритін болады». Яғни, олар қоғамдағы әлеуметтік және экономикалық құрылымда түбегейлі өзгерістер болатындығын меңзеді. Ал біз болжай алмай отырған болашақтағы өзгерістер адамның физикалық және танымдық құрылымының ауада еруі болайын деп тұр, яғни адамның физикалық және танымдық ойлау жүйесі өзгереді.

1848 жылы миллиондаған халық ауылда фермадағы жұмыстарынан айырылды да, үлкен қалалардағы фабрикаларда жұмыс істеуге ағылды. Бірақ ол үшін оларға өз генін өзгерту немесе алтыншы сезімінің пайда болуы жеткен жоқ. Егер олар бір тігін фабрикасынан жұмыс орнын тапса, енді сол жерде өмір бойы қалуға ниеттенді, үміттенді.

Ал 2048 жылы халық кибер-кеңістіктерге көшуі мүмкін. Жұмыс тәжірибеңіз үнемі өзгерісте болатындықтан, адамдар үнемі өздерін жаңа дүниелерге үйретуге, бейімдеуге тиіс. Бірақ мұндай болжамдарды толықтай анық деп айтуға болмайды. Болашақта біз кездесетін өзгерістер туралы қазір ешкім болжам айта алмайды. Егер сізге біреу келіп, енді 40-50 жылдан кейінгі өмірді ғылыми фантастикалық кинодағыдай айтып берсе, бұған ешқашан сенбеңіз. Егер сізге тағы біреу болашақ туралы айтса, бірақ ол ешқандай да ғылыми фантастикаға ұқсамаса, оған да сенбеңіз. Себебі ешкім дәл болжамдар айта алмайды, бірақ біздің бір білетініміз – сөз жоқ, үлкен өзгерістер болатындығы.

Өмір екі бөлікке бөлінген. Біріншісі – өмірлік тәжірибе жинау. Әдетте біз тәжірибені қалай жинаймыз. Мысалы, 15 жастағы бала күріш егуді сол егін алқабында жүріп, үлкендердің жасағанын қайталау арқылы үйренеді. Кейін бұл күрішті қалай отырғызуды, оны алғаннан кейін, оны базарға апарып қалай сатуды, жер-су үшін болатын арадағы мәселелерді шешуді де біртіндеп үйренеді. Ал өмірдің екінші бөлігі – осы жинаған тәжірибелерімізді әлемді басқаруға қолдану. Тәжірибе арқылы келген өмір сүру қабілеттерін әрі қарай жақсы өмір сүруге пайдалану. Әрине, адам елуге келсе де, жаңағы күріш алқабында жаңа бір техникаларды үйреніп жатуы мүмкін. Бірақ

бұл өте кішкентай дүниелер ғана. Ал жалпы өмір сүру құрылымы сол күйінде қалады. Бірақ ХХІ ғасырдың ортасына қарай орын алатын өте жылдам өзгерістер біздің жоғарыда атап өткен өмір сүрудің дәстүрлі моделін толықтай жоққа шығаруы мүмкін. Себебі болашақта өмір бөлшек-бөлшек болып жүреді, бұрынғыдай дәстүрлі түрде жалғасын табудың орнына тез-тез бөліне отырып, үнемі толық жаңа өмір кезеңіне өтуді талап етуі мүмкін. Яғни, жылдар бойы тәжірибе жинап, оны жылдар бойы әрі қарай пайдалану салты сияқты дәстүрлі өмір жоғалады да, оның орнын бұл процесті жиілететін, өмірдің кезеңдерін тез ауыстыратын қоғам пайда болуы мүмкін. Сол уақытта «мен кімін?» деген сұрақ бұрынғыдан да күрделеніп, қиындай түсетін болады. Яғни, «stable identity» деген ұғым жоғалады, бұл дегеніңіз – адам өміріндегі тұрақтылық өзгереді деген сөз.

Ғалымдар алдағы уақытта адамдар он жылда бір рет мамандықтарын жаңалауы, тіпті болмағанда мамандығы бойынша келген жаңа өзгерістерді үйренуі қажет болады дейді. Ал мұндай жылдам өзгеретін әлемде өмір сүру үшін менталдық икемділік пен эмоционалды балансты сақтап отыру маңызды. Сондықтан да біз балаларымызды ең алдымен бірінші дүниежүзілік соғыстың салдары немен аяқталды деген дүниелердің орнына қалай жаңа өзгерістерге тез бейімделуге болады деген сияқты өмірлік қажетті қабілеттерді үйретуді басты назарға алуымыз керек. Сіз мұндай сана, эмоция арқылы келетін білімді сыныпта тақта алдында балаға түсіндіре алмайсыз.

Менің 15 жастағы балаларға беретін кеңесім – үлкендерді көп тыңдай бермендер. Себебі олардың көбі мына әлемде не болып жатқандығын және не болайын деп жатқандығынан бейхабар. Бұрын бұл дұрыс еді, бәріміз тыңдаған едік, себебі ол кезде өмір өте баяу өзгеретін. Ал қазір керісінше. Үлкендердің беретін даналығы мен құндылығы алдағы бірнеше онжылдықта сендерге керек болмай қалуы әбден мүмкін.

Сонда біз неге сүйенеміз, технологияға ма? Жоқ. Бұл өте қауіпті құмар ойыны сияқты. Егер сен өзіңнің кім екенінді, өмірден не қалайтыныңды білмесең, бұл техника, интернет сені өзі толықтай басқаратын болады. Мысалы, тарихта аграрлық жер өңдеу технологияларын ойлап тапқанда, оның жемісін тек қоғамның белгілі бір аз мүшелері ғана көрді. Ал халықтың басым көпшілігі сол техниканың құлы болды да, әрі қарай сол аз ғана адам үшін жұмыс жасады. Сол сияқты бүгінде интернеттің де пайдасын белгілі бір топтар ғана көріп отыр. Ал көпшілік негізінен бұл техниканың құлдарына айналды.

Биотехнология жыл сайын ерекше қарқынмен дамуда, оның бар мақсаты – адамның терең эмоциялары мен тілектерін манипуляциялау. Coca Cola, Amazon, Baidu сияқты алып компаниялар сен туралы болашақта сенен жақсы білетін болады және сол арқылы олар сенің жүрегіңнің қай жерін басуды,

миыңның қай нүктесін қосуды өте жақсы меңгеретін болады. Әрине, бұл өз кезегінде олар үшін ең үлкен олжа, себебі сендегі өзің де білмейтін ақпараттарды басқару деген сөз – олар сені және бүкіл әлемді басқарады деген сөз.

Осындай үлкен жүйенің бақылауында ғана өмір сүретін денеге айналып кетпеудің жалғыз жолы – ол өзіңнің кім екенінді табу, барлық қабілеттерің мен әлсіз тұстарыңды анықтай отырып, өзіңді-өзің басқара алу. Бұл, әрине, ертедегі философтар мен данышпандардың кеңестеріне ұқсап кетуі мүмкін. Бірақ өз-өзіңді табу және өз-өзіңді қалыптастыру деген ұғым бүгін бұрынғыдан да маңызды деңгейге жетті. Қазір хакерлер компьютерлердегі бағдарламалармен айналысып жатыр дейді ғой, бірақ бұл тек бер жағы ғана, олар шындығында адамдардың санасы мен эмоциясын басқару үшін бағдарламалар жасап, жанталасып жатыр. Қазір жаңағы атап өткен әлемдік компаниялар сенің элеуметтік желідегі аккаунтыңды немесе банктегі аккаунтыңды шағуды мақсат етіп жатқан жоқ, шындығында олар адамның органикалық жүйесін программалаумен айналысып жатыр. Олар үшін адамды менталдық тұрғыдан басқару бәрінен де маңызды жетістік болып отыр. Қазір сені алгоритмдер көріп отыр. Тіпті олар сенің әрбір басқан қадамыңа монитор жасай бастады. Кейін осы Биг Дата машинасы сені өзіңнен гөрі жақсы түсініп, жақсы танитын болады. Ал бұл олар үшін сені бақылауда ұстауға және манипуляция жасауға апаратын бірден-бір жол. Сондықтан да болашақта өзіңді қорғай алу мен бақытты өмір сүрудің ең алғашқы қадамы – ол өз-өзіңді білу, өз-өзіңді алгоритмнен гөрі жақсы тани білу.

Айганым Нургалиева –

Координатор(председатель), ОФ «Лига Волонтеров»
филиал Satbayev University

ВОЛОНТЕРСТВО – ЭТО ЗОВ ДУШИ

ВОЛОНТЁР – ЭТО ЧЕЛОВЕК, КОТОРЫЙ ДОБРОВОЛЬНО ОКАЗЫВАЕТ БЕЗВОЗМЕЗДНУЮ ПОМОЩЬ ЛЮДЯМ, НУЖДАЮЩИМСЯ В ОСОБОЙ ПОДДЕРЖКЕ И СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЕ, НЕКОММЕРЧЕСКИМ ОРГАНИЗАЦИЯМ, ГОСУДАРСТВУ.

А

Айганым, расскажи о себе.

Училась я в сельской школе Жамбылской области. После школы в 2018 году поступила в Satbayev University. Сейчас учусь на втором курсе по специальности “радиотехника, электроника и телекоммуникация”. Люблю петь, а еще одно увлечение – бег. Для меня бег – это всегда взрыв положительных эмоций, эйфория, правда, на данный момент не так часто бегаю. Сейчас я координатор и волонтер в КФ «Смелость быть первым» от Алматы Марафон. Волонтерство меня увлекло. Возможно, кто-то скажет: “Ой, волонтер. Что они вообще делают?” И зря! Волонтерство – это широкий круг деятельности, включает в себя традиционные формы взаимопомощи и самопомощи. Волонтеры не берут деньги за свою работу, ведь всё они делают на добровольной основе. Это те ребята, которые с удовольствием делают свою работу, помогают людям и получают от этого максимум удовольствий.

Как становятся волонтерами? Что тебя побудило заниматься именно этой деятельностью?

Стать волонтером очень легко. Сейчас у нас в Алматы есть ОФ “Лига Волонтеров” города Алматы, созданная 4 июня 2014 года. Это организация единомышленников, объединенных желанием помогать и делать этот мир чуточку добрее. И целями фонда являются популяризация и продвижение волонтерской деятельности. В эту организацию я вступила 25 сентября 2018 года. А вообще про волонтерство впервые узнала и захотела этим заниматься, когда училась в 8-м классе. После этого я начала смотреть разные видео, связанные с волонтерством, где они оказывают благотворительную помощь, делают очень милые и познавательные вещи. Позже сестра была волонтером на Универсиаде-2017 и это тоже стало для меня стимулом.

Я уже была на разных проектах и как волонтер, и как координатор. Как координатор была на проектах от Алматы Марафон. Это зимний, весенний, летний и осенний забеги. Мне эта деятельность очень нравится, так как я сама очень активный человек. Мне всегда что-то нужно сделать. И волонтерила на разных благотворительных концертах.

Каковы твои планы по развитию волонтерского движения?

Сейчас являюсь координатором филиала Satbayev University. И уже начала действовать, сперва хочу оживить команду и, конечно же, сам филиал. Так как наш универ является техническим и нам немного сложно. Очень хотелось бы, чтобы администрация университета разрешала нам проводить небольшие мероприятия. Это только во благо университета. Моя мечта – сделать наш университет топовым среди филиалов.

Расскажи о людях, которые стали для тебя примером, эталоном поведения и как-то повлияли на твоё становление, на твою жизнь?

Честно, об этом не задумывалась. Но в первую очередь назову, конечно, своих родителей. Это они подарили мне жизнь. Они научили меня всему, дали воспитание, научили меня как себя вести, как продумывать все дальнейшее планы и т. д. Есть еще самые близкие люди – бабушка и бабушка. Дедушка у нас очень мудрый, добрый и справедливый человек. Он своим примером всегда учил быть самим собой, относиться с уважением к старшим, заботиться о младших. Ата всегда говорил, что нужно ценить время и заботиться о своем здоровье. А бабушка у нас разносторонний человек и гиперактивный. Я похожа на неё.

Самое, на твой взгляд, сложное в волонтерской деятельности?

Сложность в волонтерской деятельности – это, когда думают, что ты делаешь всё это ради хайпа. Хотя мы делаем всё ради них, ради города. Наша цель – сделать нашу среду, окружение хоть чуточку добрее и чище. Хотелось бы понимания и чтобы была отдача.

Многие придерживаются позиции, что быть волонтером – это очень сильная психологическая нагрузка. Ты согласна с этим?

Да, такое очень часто бывает. Когда ты стараешься всё сделать хорошо, но что-то не сходится. Каждый раз, когда ты что-то начинаешь делать, бывает давление со стороны. Зачастую люди противятся помощи, не поддерживают программы, которые мы создали. Нет у нас понимания «волонтерской культуры». А ведь эта помощь идёт от души. Радует, что 2020-й год в Казахстане объявлен Годом волонтера. Я согласна со

словами президента Касым-Жомарта Токаева, сказавшего, что «волонтерство – это не просто бесплатная работа, а показатель ответственности граждан и готовности менять мир к лучшему».

В любом деле есть переломные моменты. У тебя, наверное, тоже. Поделись, пожалуйста.

Переломных моментов, к счастью, пока не было. Была перегрузка и некоторый напряг во время поступления в университет.

Абитуриентское время всегда такое волнительное. Если уметь распределять время и планировать день, то можно успеть всё.

Каждый человек может быть волонтером? Или все же для этого рода деятельности нужно обладать определёнными качествами?

Волонтером может быть каждый, главное – желать или хотеть этим заниматься. Возрастных ограничений нет. В нашей сфере всё делается на добровольной основе, по зову души. Мы никого не принуждаем. Важно, чтобы человек, который решил стать волонтером, был ответственным, целеустремлённым, отзывчивым и упорным. Он должен двигаться дальше, не смотря ни на какие трудности. Волонтер в какой-то мере должен быть амбициозным. Делать своё дело быстро и при этом качественно.

Что можешь посоветовать тем, кто хочет попробовать себя в благотворительной деятельности, но по тем или иным причинам боится?

Ребята! Не бойтесь, попробуйте себя в чем-то интересном! Проверьте свои силы, сможете ли вы? Каково это брать ответственность за что-то? Узнайте на деле, какими качествами вы обладаете. Я знаю, что многие студенты нашего вуза хотят заниматься волонтерством, но не могут, а причина в том, что они боятся что-то начать, не хотят выходить из зоны комфорта. Некоторые начинают и потом бросают на полпути. Конечно, понятно, у нас технический ВУЗ. Предметы требуют углубленного изучения, в учёбе нужна полная отдача.

Когда мы принимаем ребят и даём задание, чтобы прошли следующий тур, то они начинают сливаться. Почему они так делают? Зачастую они считают, что это пустая трата времени. Но я хочу сказать: если ты хочешь, то успеешь. Верь в себя, доверяй своим товарищам по команде. Они всегда помогут тебе.

СПОРТ ЭТО

ЖИЗНЬ!

Тренер | О. Терещенко

ОНИ сначала пугали друг друга

Заятная история получилась в секции настольного тенниса КазНКТУ им. Каньша Сатпаева. Сентябрь 2018 года, веду набор студентов 1-го курса. Пришло «всего» 150 человек! И все с ... «дворовой техникой». Зато с бешеным желанием – убить мяч и соперника. И ведь получалось,

попадали без промаха! Правда, каждый раз в... стену. Но это их ещё больше раззадоривало, и они ещё сильнее пугали друг друга...

Что только я не делал, пытаюсь их убедить в перспективности задуманного. Мол, в теннисе на первом месте – интеллект и точность, а скорость и сила – потом. Бесполезно... Две тренировки меня терпят и больше в зал не приходят. Беда была. Но, как известно, она не приходит одна.

«Помогли» старшекурсники, умеющие играть. И хорошо знающие себе цену! Они поставили мне свои жёсткие условия: будут играть только с сильными партнёрами... из других вузов. С нашими «чайниками»-первокурсниками общаться не желают. Пусть на скамейке сидят и с восхищением на них смотрят. Представляете ситуацию?! Увы, никакая дипломатия не помогла, ведь «мастера» знали, что без них сборной университета с «легионерами» первого курса даже допинг самого Ильина не поможет. Мириться с таким высокомерным поведением «звёзд» – полный провал в работе секции. Пришлось расстаться с зазнавшимися и теми, кто шутокатурку любит со стен сбивать.

Осталось 20 чудаков, которые кое-как, скрепя сердце, согласились начать делать элементарные упражнения по освоению техники игры.

В этом году ещё пришла «сильная помощь» настоящих «народных умельцев» и «всадников без головы»... То есть, вторая серия прошлого года.

И, тем не менее, постепенно, со скрипом тренировки пошли осмысленные. А составчик собрался с ХАРАКТЕРОМ, ТРУДОЛЮБИЕМ и СПОСОБНОСТЯМИ!

И вот результат – 17 ноября 2019 года мы приняли участие в Первенстве Алматы среди 20 вузов, заняв в жесткой борьбе 1-е общекомандное место!

Мы поднялись из ничего и вопреки всему!

Мы поднялись из ничего и вопреки всему!

Фамилии наших лидеров, вошедших в личном зачёте в 10-ку сильнейших студентов Алматы:

3 место	Андосов Сабыржан	ИМ	B064
6 место	Агыбаева Мереке	ИИиТТ	5B100200
8 место	Мукашев Аль-Азиз	ИТ	6B06102
9 место	Адамбекова Ааяжан	СИ	B074

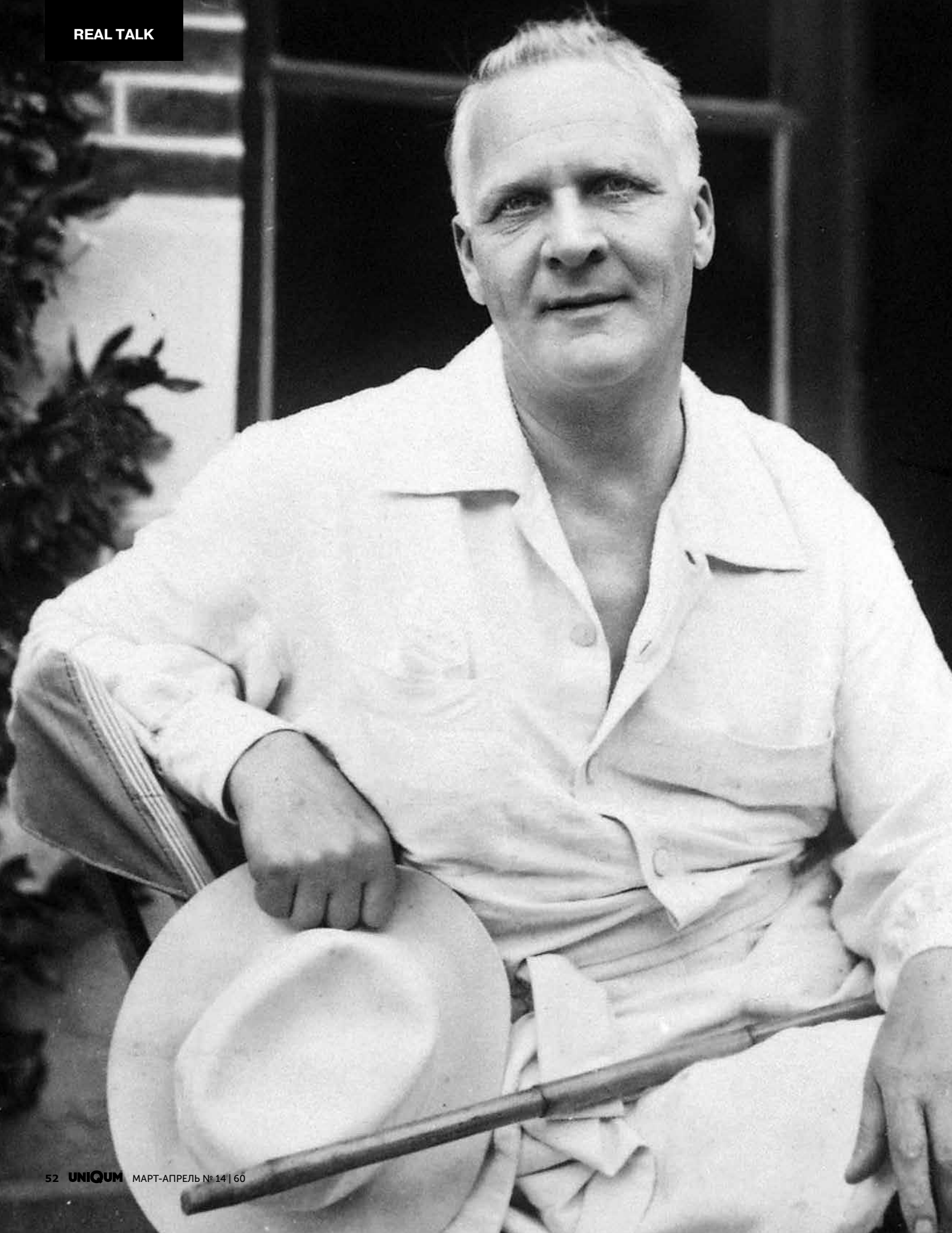
В команде выступало 14 человек и похвалы достойны ВСЕ!

Ря Шаляпин

Русский оперный и камерный певец (высокий бас)

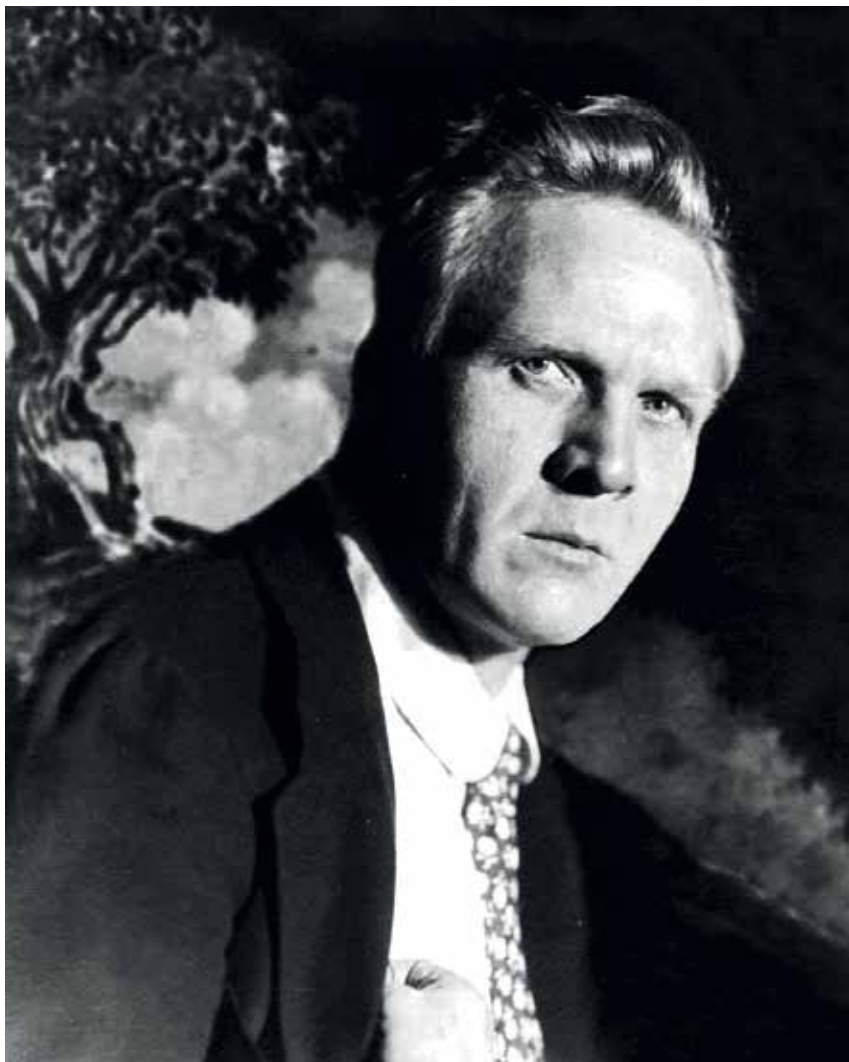
В

В 1968 году я, как лектор, в составе активистов Общества «Знание» прибыл в Италию. Посетили Рим, Неаполь, Турин, Флоренцию и другие города. В Милане побывали в театре «Ла Скала». В фойе театра выставлены портреты артистов, которые пели в разные исторические периоды этого мирового храма искусства. Их огромное количество. Я внимательно осмотрел их, хотел увидеть портрет Фёдора Ивановича Шаляпина, поскольку знал, что он пел в этом театре. Но не увидел ни одного снимка. Тогда я обратился к экскурсоводу с вопросом. Экскурсовод переспросил меня: «Кого? Кого?». После моего объяснения, кого хотел увидеть, он ответил: «А! Тот русский, который пел Мефистофеля из оперы «Фауст» Гуно? Разве у него был голос? Он лишь орал. Здесь портреты лишь выдающихся певцов». После этого я решил больше не задавать ему вопросы. Для экскурсовода пение – это сочетание звуков, а не излияние души.

**Итальянцы - это народ,
который не умеет
и не хочет скрывать
порывы своей
впечатлительной
души.**

Фёдор Иванович Шаляпин – великий русский певец, выдающийся «бас». В своих репертуарах он выражал сокровенные думы простого русского человека. Особенно в таких народных песнях как: «Вдоль по Питерской», «Эй, ухнем», «Ямщик», потому он стал знаменитым певцом во всем мире. В те годы как-то мне попала в руки маленькая брошюра. Запомнил как называлась. Помню лишь одно – это рассказ Ф.И. Шаляпина о себе, о своей истории.

Фёдор Иванович Шаляпин родился в Казани в 1873 году в бедной русской семье. В брошюре рассказывается о его становлении. Как только подрос, Фёдор Шаляпин пошел искать свое будущее. Шел вниз по Волге. На своем пути встретил такого же парня, как он, тоже ищущего свое счастье. Это был Алексей Пешков, будущий Максим Горький. По дороге услышали, что где-то церковь набирает мужчин для хора. Пришли. Прослушали их. Алексея

Пешкова приняли, ибо у него был охающий голос. Шаляпину отказали, не приняли. У него «прорывался» голос. Алексей остался, а Шаляпину пришлось продолжать свой путь в неизвестное. В Тбилиси попал на рынок. Много народу. В одном месте на мангале жарили шашлык и голодный Фёдор Шаляпин встал под дымок мангала, чтобы хотя бы надышаться запахом. Чувство голода еще больше усилилось. Заметив парня, один состоятельный русский пригласил его к себе домой. В чистой квартире ему подали тарелку борща, а там одна целая картофель. Федор хотел ложкой разрубить ее на мелкие куски, а картошка выскочила из тарелки и упала на белую накрахмаленную скатерть, которой был застелен стол. Фёдор хотел схватить картофелину, но, зацепив, опрокинул тарелку и борщ разлился на столе. Жена хозяина стала выговаривать мужу за то, что он пригласил босняка. Ей теперь сложно будет выстирать накрахмаленную скатерть. Скитания Фёдора Шаляпина продолжились.

Через какое-то время он, оборванный, грязный, никому не нужный, вернулся к себе домой, к родителям. Дома он услышал, что где-то на Каме строится лесопильный завод, требуются рабочие. Родители собрали ему немного денег, купили на пароход самый дешевый билет, без места и он поехал снова. Он на палубе. Ночь. Пароход медленно ползет по реке. Кругом тихо. На небе светит луна. Тоска овладела парнем. В грустных раздумьях о своих родителях, особенно о матери и о себе, запел народную песню «Ноченька». Не помнит, то ли пел он, то ли плакал. Возможно, и то, и другое. Вдруг услышал пьяный голос: «**Кто**

поет?» Фёдор ответил: «Я». Тот снова задал вопрос: «Кто это я?» Фёдор ответил: «Я, Шаляпин!» Пьяный голос никак не утомонится: «Я такого не знаю. Подойди ко мне».

– А меня пустят? – спрашивает Фёдор.

– Иди смело. Не бойся!

Фёдор зашёл в каюту, где в постели лежал, как ему показалось, пьяный купец. Тот Фёдора угостил, потом попросил спеть. Фёдор исполнил несколько народных песен. Купец спрашивает: «Кто ты? Куда едешь?» Фёдор коротко рассказал о себе, о цели своей поездки. А купец говорит ему: «У тебя замечательный голос. Тебя ждет прекрасное будущее. Езжай в Москву, учись». Фёдор отвечает ему: «Не могу. У меня денег нет!» Тогда купец вынул свой кошелек, отсчитал на билет до Москвы, да на еду в дороге и всучил ему денег. Потом написал что-то, указал московский адрес: улицу, дом и к кому обратиться. Эту бумагу со словами «там тебя примут» вручил Фёдору.

На первой же стоянке будущий прославленный бас сошел с парохода, вышел на берег. Добрался до Москвы, нашел адресата. Тот, прослушав его, принял на учебу. Позже Фёдор стал петь в театрах Москвы, Петербурга, зарубежных стран. Исполнял оперные арии Ивана Грозного, Бориса Годунова, Ивана Сусанина, мельника, в его репертуаре были народные песни и русские романсы. Стал знаменитостью, разбогател. Но не пишет, кто был тот человек, который напутствовал его и помог. Действительно купец или меценат? Далее Ф.И. Шаляпин ничего не сообщает о своих родителях. Потому что в 1922 году он уехал за границу, это был период, когда после Октябрьской революции Россию покидала старая русская интеллигенция. Это была непоправимая ошибка и для него, и для всех, покинувших Отчизну. Тоска по родной земле неизгладима.

Так сложилась судьба выдающегося певца. Он умер в Париже в 1938 году. Ф.И. Шаляпин – гордость не только русского народа. Его творчество оказало большое влияние на мировое оперное искусство. Хорошая песня – разрядка души. Ее поет человек и в радости, и в трудные моменты жизни. Она спасает от тупика в жизни, дает веру и силу в борьбе

за будущее. Песни, всё творчество Ф.И. Шаляпина помогало народу жить, трудиться и достигать своих целей. Хорошая музыка, песня излечивает человека и от болезни. В этом роль и заслуга Ф.И. Шаляпина. Его жизнь – поучительный пример для молодых. Кем бы ни был, человека ценят в собственной стране, на родной земле.

*Досмухамед Кшибеков
Академик НАН РК, Профессор.*

Шаляпин в роли Ивана Грозного

МЕРЕЙ КОСЫН

ЭКОСАНА: ТРЕНД ПЕ, ӘЛДЕ ШЫНАЙЫ ӨЗГЕРІС ПЕ?

ECO FASHION

P

Patagonia мен ESPRIT сияқты сән әлеміндегі ең атақты компаниялар 1991 жылы алғашқы органикалық мақта конференциясын өткізген болатын. Оның мақсаты – сән әлеміндегі бағытты экосанаға қарай бұру болатын. Соның нәтижесінде 1992 жылы алғаш рет ESPRIT компаниясының қолдауымен «эко аудит гидке» негізделген дизайнер Lynda Grose-дың коллекциясы көрсетілді. Бұл бастама дүниежүзілік сән әлемінің мамандарына үндеу болған еді, содан бері көптеген компаниялар экогидке сүйенген барынша тиімді материалдарды пайдалануды және қалдықпен күрес ретінде репродукциялық жолды қолдануға көп мән бере бастады. Сән әлеміндегі «fast fashion» феномені біртіндеп «sustainable fashion» түсінігіне қарай өзгере бастады.

«Sustainable fashion», яғни «тұрақты сән» деген атауға ие бұл тренд сән әлемінде енді ғана қалыптасып келе жатқан жаңа философиялық бағыт болып саналады. Бұл тіркестің артында «этикалық мода» деген тағы бір ұғым жатыр. Ал бұл ұғым өз кезегінде сән әлеміндегі «әлеуметтік жауапкершілік» деген түсінікті қалыптастырды. Егер сіз тауар сатып алмас бұрын бұл киімнің жасалуы тарихына, мысалы, мына бірнеше факторға назар аударсаңыз: «біріншіден, бұл тауардың материалы сіздің денсаулығыңызға қаншалықты залалсыз, тиімді бола алады? Екіншіден, бұл заттың дайындалу барысында қандай да бір адам еңбегін, бала еңбегін заңсыз пайдалану немесе құлдық жол арқылы пайдалану сияқты әрекеттер орын алды ма? Үшіншіден, бұл тауардың жасалуы барысында экологиялық мәселелерді тудыру немесе оны күрделендіру әрекеттері орын алды ма? Яғни, бұл тауардың шығуы экологиялық қауіптерге жол ашпай ма?» деген бірнеше маңызды сұрақтар төңірегінде кез

келген тауарды сатып алмас бұрын, аз да болса тауар тарихына ден қою, ойлану сіздің өзіңізге деген жауапкершілігіңізді ғана арттырып қоймай, сонымен қатар сіз тұтынып отырған брендтың де қоғам алдындағы әлеуметтік жауапкершілігін жоғарылатады. Соңғы жылдары сән әлеміндегі мұндай этика ұғымдарының ерекше назарға ілігуінің басты бір себебі – ол күннен-күнге күрделеніп бара жатқан экологиялық мәселелер. Қоғамдағы экосананы қалыптастыру тек осы сала мамандарының ғана жауапкершілігі емес, бұл кез келген адам алдындағы үлкен жауапкершілік екендігін насихаттау қазірде сән әлемінде де өте көп талқыланып келеді. Себебі экологиялық жағынан өте тиімсіз саналып келе жатқан саланың бірі де – осы сән индустриясы.

СОНЫМЕН, ҚАЗІРГІ ЭТИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ЖАУАПКЕРШІЛІКТІ САҚТАЙ АЛЫП ОТЫРҒАН СӘН ӘЛЕМІНДЕГІ БРЕНДТЕР ТОПТАМАСЫН ҰСЫНСАҚ:

Levi's
Alternative Apparel
PACT
Everlane
thredUP
H&M Conscious
Eileen Fisher
Cuyana
Reformation
Amour Vert
People Tree
Epoque Evolution
Columbia

Осы орайда қазіргі отандық сән әлемінің бұл брендтерге қарым-қатынасы қандай екенін білу аса маңызды. 2019 жылы Қазақстанда халықаралық сән апталығы Eurasian Fashion week өз жұмысын бастаған болатын.

Сән апталығында отандық және шетелдік мамандар бас қоса отырып, қазіргі Еуразия континентіндегі бағыттар, оның ішінде әсіресе көшпелі халықтардың сән өнеріндегі ерекшеліктері Орта Азия елдерінің бүгінгі нарығында көрініс табу мәселелері сияқты тамаша тақырыптар талқыланған болатын. Егер соңғы уақытта пайда болған отандық брендтердің бағытына қарасаңыз, негізінен ізденіс – көшпелі және ұлттық дәстүрлі сәндік мәдениетке терең үңілу және оны заманауиландыру арқылы жаңа ғасырдағы болмыстың бірігейлігін іздеу, соған талпыну байқалады. Өкініштісі сол, біздегі сән әлемі әлі экологиялық және этикалық жауапкершілік сияқты қазіргі әлемдік өте өткір тақырыптарға назар аудара қоймаған сияқты. Бірақ біздегі дизайнерлер де болашақта адам баласы үшін өте маңызды деп саналатын осындай диалогтарға қатысады деген ойдамыз.

Ал қазіргі отандық үздік сән брендтерінің бірнешеуіне қысқаша шолу жасасaq:

Assel – Асел Нүсіпжанова мен Елена Шахмаммадли құрған бұл сәндік үлгіде заманауи номадтық сипат жиі кездеседі және экологиялық жағынан өте тиімді материалдарды пайдалануды қолдайды.

Mechanical piano – Нұрлан Төреханов пен оның әйелі Айгүл Қуандықованың ерекше эстетикасы мен стандартты емес үлгілер топтамасы.

AIKEN – Айгерім Ақенова өз коллекциясында табиғи және инновациялық синтетикалық мата пайдалануды жөн санайды.

Alima – Алима Мурзабекова өз жұмыстарында ready-to-wear және power dressing модельдерін көп қолданады.

Zherebysov – Леонид Жеребцов 2012 жылы «Open way» ұлттық жас дизайнерлер байқауында лауреат атанған болатын. Ол өз брендінде қазақша сөздерді қолданғанды ұнатады. «Өзінше», «Who is the best kelin?», «Be my zhanym sol» сияқты жазулары бар киімдерді әлеуметтік желілерде көп кездестірген боларсыз.

Rara – Жанар Мырзажанова, Ажар Карибжанова және Анна Те сынды дизайнерлер құрған бұл бренд 2015 жылдан бері нарықта жоғары сұранысқа ие. Олар өз коллекциялары арқылы көшпенділердің рухы мен дәстүрін беруді мақсат етеді.

Air POLLUTION

Air pollution is caused by many things:

- the increasing number of cars on our roads;
- growing cities;
- the fast development of our economy;
- industrialisation.

Air pollution, as we know it today, started with the Industrial Revolution in Europe in the 19th century. In the last few decades, it has become the major problem for our environment.

Научные Статьи на Английском с Переводом — загрязнение, часть 2

Clean air is normally made up of nitrogen (76 %), oxygen (22%), carbon dioxide and a few other gases.

When harmful elements get into the air they may cause health problems and can also damage the environment, buildings and soil. They make the ozone layer thinner and thinner and lead to the warming of the earth's atmosphere and climate changes.

Our modern lifestyle has led to dirtier air over the years. Factories, vehicles of all kinds, the growing number of people are some things that are responsible for air pollution today. But not all pollution in the air is caused by people. Forest fires, dust storms and volcano eruptions can lead to the pollution of the atmosphere.

MAJOR POLLUTANTS AND WHERE THEY COME FROM

Carbon monoxide is a colourless gas that is set free when wood, petrol or coal are not completely burned. It is also in products like cigarettes. Because of it, less oxygen enters our blood and it makes us confused and sleepy.

Carbon dioxide is a greenhouse gas that gets into the atmosphere when we burn coal, oil or wood.

Chlorofluorocarbons (CFCs) are gases that come from air-conditioning systems or refrigerators. When they get into the air they rise high into the atmosphere (about 20—50 km above the earth's surface). There, they get into contact with other gases and destroy the ozone layer. We need the ozone layer because it protects us from the sun's ultraviolet rays.

Lead is in petrol, paint, batteries and other products. It is very dangerous if it gets into our bodies. In some cases, it can even cause cancer.

There are two types of ozone that we know of: Natural ozone is in the upper part of our atmosphere, but on the ground, people produce ozone too. Traffic and factories cause ground ozone. It is especially dangerous to children and older people. It makes them tired and doctors suggest not to go outdoors when there is too much ozone in the air.

Nitrogen oxide causes smog and acid rain. It is produced when you burn fuels like coal and oil. It can lead to breathing problems especially when children go outside in the wintertime.

Sulphur dioxide is a gas that gets into the air when coal is burned in power plants. Paper factories and other chemical industries also produce sulphur dioxide. This pollutant can lead to lung diseases.

ACID RAIN

Another result of air pollution is acid rain. It happens when sulphur dioxide and nitrogen oxide get into the air. When it rains the water that comes down on us has these dangerous substances in it.

Acid rain can also be caused by volcanic eruptions. Volcanoes send poisonous gases high up into the atmosphere.

Acid rain leads to the destruction of forests, lakes and soil. Many lakes and rivers have been poisoned over the decades and even some types of fish have disappeared. Buildings also corrode because of acid rain.

The pollutants can travel in the air for a long time before they come down to earth. That's why it's sometimes hard to tell where dangerous pollutants originate. Acid rain that destroys forests and lakes in Austria and Germany may come from power stations in Eastern European countries.

WHAT CAN WE DO ABOUT AIR POLLUTION?

The job of cleaning up our air is difficult but not impossible. Choosing other forms of energy, like solar energy, wind energy or tidal energy could be used for controlling pollution.

Cities like London have shown that better air quality can be achieved in a short time. But we individuals can

also help make the air around us cleaner!

— Walk or ride a bike to school or to your friend's home.

— Take a bus or a train to work

— Organize carpools.

— Don't use spray cans anymore!

— Make sure that your parents get a pollution check on the car every year!

— Trees give us oxygen and take in carbon dioxide. They clean the air around us. Take care of them!

— Switch off the lights when you leave the room. Only use the number of lights that you really need.

— Don't overheat your room during the winter months. It's better to wear a pullover than to be in a room that is too warm.

SMOG

Smog is a combination of smoke and fog. It occurs when gases from burnt fuel get together with fog on the ground. When heat and sunlight get together with these gases, they form fine, dangerous particles in the air.

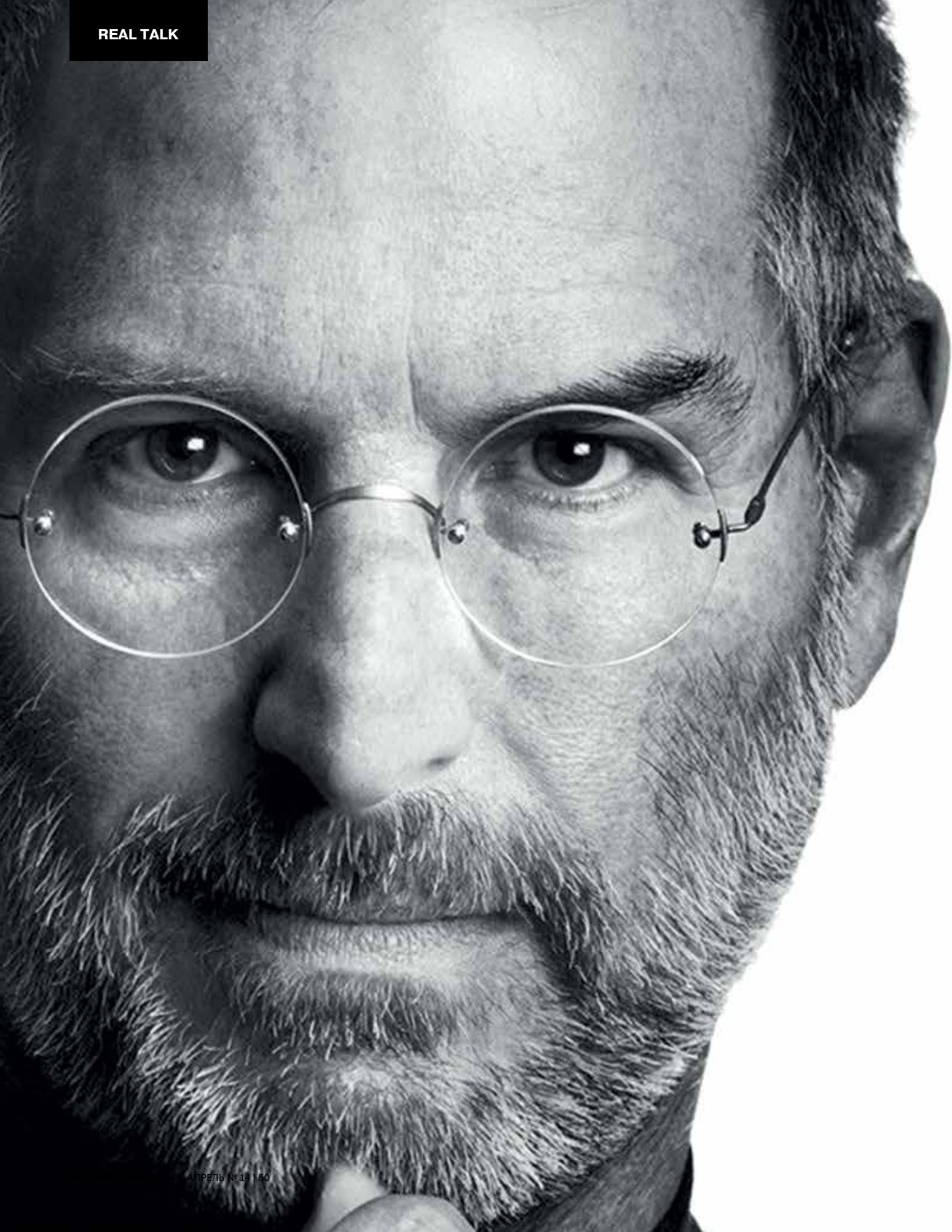
Smog occurs in big cities with a lot of traffic. Especially in the summertime, when it is very hot, smog stays near the ground. It is dangerous to our breathing and in smog areas, we can't see very well.

Smog was first discovered in Great Britain in the 19th century, during the beginning of the Industrial Revolution. At that time people used coal for heating and cooking. Factories also used coal to produce iron and steel.

Smoke got together with wet, foggy air and turned yellow. The smog often stayed over cities for many days. It caused lung diseases and breathing problems. Thousands of people died in the world every year.

Our city Almaty is also located in the zone of contaminated cities by smog.

A lot has been done to prevent smog recently. Factories use coal that doesn't have that much sulphur in it. And cars are much cleaner today. In some cities, cars aren't even allowed to drive on smog days.

15 STEVE JOBS'

Quotes To Inspire Your Life

Steve Jobs is remembered as a tremendous innovator. He was a brilliant entrepreneur and amazing visionary. The former CEO of Apple was a leader and a legend. And he had much to say. He had thoughts about making mistakes, following your intuition, and making the most of life's limited time. When he died, he not only left behind an extremely successful company, but also many words of wisdom.

Here are 15 Steve Jobs' quotes to inspire you:

1 “You can’t connect the dots looking forward; you can only connect them looking backward. So you have to trust that the dots will somehow connect in your future.”

When you are in the middle of a difficult situation, or you’re confused about your path, it’s important to trust that eventually everything will connect.

2 “Your time is limited, so don’t waste it living someone else’s life.”

Be you! The world needs your unique strengths. Trying to be a clone of someone else, or to be someone you are expected to be, won’t work. You are wonderfully made and have a purpose only you can fulfill.

3 “Don’t let the noise of others’ opinions drown out your own inner voice.”

If your goal is to please everyone, you will always fall short; you will never make everyone happy. Listening to everyone’s opinions about your life can be very discouraging and it’s important to not let others’ judgments of your dreams and goals drown out your hope. Don’t let your innermost spark, the passion that ignites you, die.

4 “Have the courage to follow your heart and intuition. They somehow already know what you truly want to become.”

Have you ever said, “I’d love to do (fill in the blank) with my time, but...?” Work through the “buts,” the fears, and the obstacles. Have the courage to follow your intuition.

5 “Stay hungry. Stay foolish.”

Push yourself. Stay eager to learn, take risks, and keep trying to do what others say can’t be done.

6 “If today were the last day of your life, would you want to do what you are about to do today?”

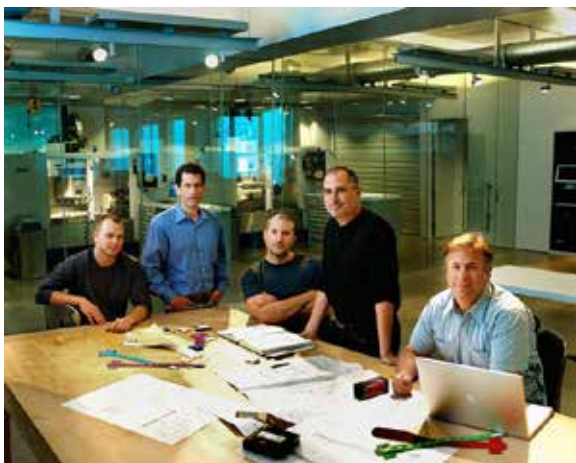
Jobs said he looked in the mirror every morning and asked himself that question, and whenever the answer was “no” for many days in a row, he knew he needed to make a change. Facing ourselves in the mirror and asking this question to ourselves can help us determine if what we’re doing is truly important and whether your plans for the day actually line up with your priorities.

7 “I think the things you regret most in life are the things you didn’t do.”

How many of us have jobs we hate? How many of us live our lives in misery because we’re too scared to take risks? The greatest joy comes from living a life outside of our comfort zones, where we live vulnerably and authentically. We are called not to live sheltered lives but to boldly live our purpose.

8 “Remembering that you are going to die is the best way I know to avoid the trap of thinking you have something to lose.”

Many of us spend our lives in discontent due to fear. Don’t live little. Remember your life is brief; move past your fears and stand out.

9 “We’re here to put a dent in the universe. Otherwise why else even be here?”

There has never been another you, and there never will be another you. You have unique gifts and talents that can change the world.

10 “Sometimes when you innovate, you make mistakes. It is best to admit them quickly, and get on with improving your other innovations.”

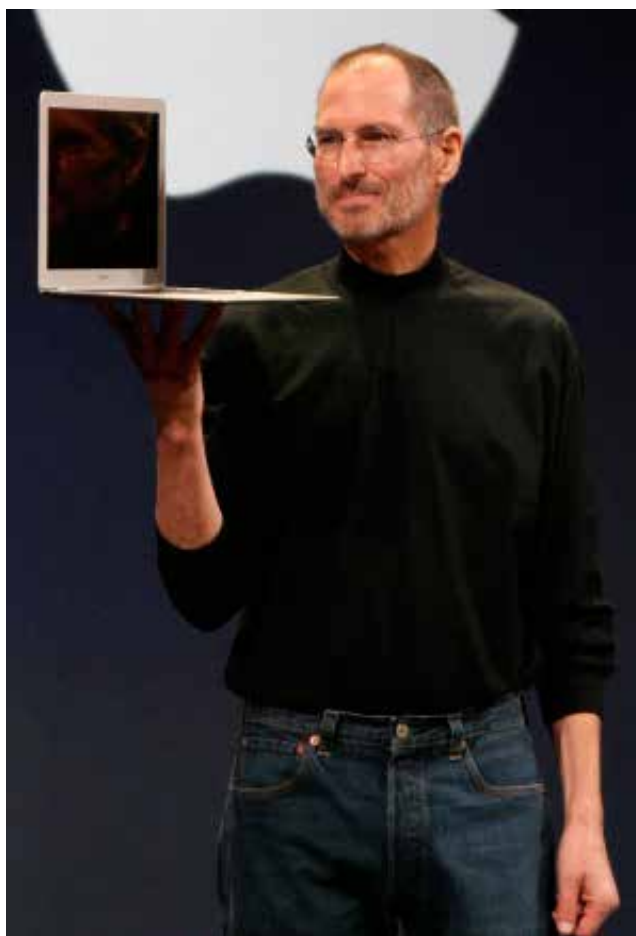
Be humble enough to admit when mistakes are made and move forward to your next idea.

11 “My favorite things in life don’t cost any money. It’s really clear that the most precious resource we all have is time.”

We all have the same 24 hours in each day. Are you spending your time wisely?

12 “I’m convinced that about half of what separates successful entrepreneurs from the non-successful ones is pure perseverance.”

Have you developed persistence, tenacity, and dedication?

13 “Innovation distinguishes between a leader and a follower.”

The Encarta Dictionary defines innovation as a “new idea or method.” Are you generating new ideas or methods? You have the choice to live your life stagnantly or as an innovator. Which will you choose?

14 “I think if you do something and it turns out pretty good, then you should go do something else wonderful, not dwell on it for too long. Just figure out what’s next.” Keep progressing forward.

15 “Your work is going to fill a large part of your life, and the only way to be truly satisfied is to do what you believe is great work. And the only way to do great work is to love what you do. If you haven’t found it yet, keep looking. Don’t settle. As with all matters of the heart, you’ll know when you find it.”

If you feel unfulfilled in your career, keep looking until you find what you love to do. You only live once. Make it count.

Material by: Dr. Kerry Petsinger

По факту исследований Всемирной Организации Здравоохранения — из 7 млрд. человек населения нашей планеты — 210 млн. употребляют ПАВ (психоактивные вещества). Т.е. 3% человечества является химически зависимыми.

Скажи
НАРКОТИКАМ
НЕТ!

